

Redacțiunea Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOVU, Piața mare Nr. 22
Zis. și nr. nr. nr. nr. nr. nr. nr.
m. nr. nr. nr. nr. nr. nr. nr.
BIBLIOTECA DE HUMANITĂȚI:
Brașov, p. ața mare Nr. 22
Inserate mai primosod în Viena
Budoif Hofe Rosenstem & Voiger
(Otto Maus), enri. Schalk, Alois
Bernad L. Dokes, A. Oppelk, J. Don-
neberg în Bu'apsta: A. V. Gold-
berger în on Mess Eckstein Bernat:
in Frankfurt: G. L. Dand; in Ham-
burg: A. S. Sauer.
Prețul inserțiilor: o seriă
garmondă pe o colônă 6 cr.
și 30 cr. Imbra pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarif și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
sereă 10 cr. v. a. s. s. 80 ani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

(NUMĂRŪ DE DUMINECĂ)

„Gazeta” este în fă-care di.
ABONAMENTE PENTRU ANȘTI-UNȘTRI:
Pe ună ană 12 fl., pe șesă: luni
6 fl., Pe trei luni 3 fl.
PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂȚE:
Pe ună ană 40 franci, pe șesă
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la tôte oficiile
postale din întru și din afară
și la dd. colectori.
ABONAMENTUL PENTRU BRAȘOV:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe ună ană
10 fl., pe șesă luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. On dusul în
casă: Pe ună ană 12 fl., pe
șesă luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Ună esemplar 5 cr. v. a. s. s. 80
ani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sânt a se plă-
mainte.

Nr. 197.—Anul III.

Brașov, Duminecă 2 (14) Septevre

1890.

Brașov, 1 Septevre st. v.

Nu de mult s'a ocupat or-
ganul guvernului din Pesta și de
starea economică a Ardealului,
lucru ce rar se întâmplă și și
atunci nu pentru Ardeal și pen-
tru populațiunea lui, ci numai și
numai pentru interesele esclusive
egoistice ale rasei maghiare.

Ca dovadă ne pôte servi arti-
culul despre care vorbim și pe
care „Nemzet” dela 4 l. c. îl a-
duce din incidentul visitei mi-
nistrului de agricultură Bethlen în
Clușiu.

Acest articol se începe cu
următoarele cuvinte semnificative:
„Interesul Ardealului este inte-
resul Maghiarimei, ér interesul
Maghiarimei ardelene este intere-
sul țării.”

Dacă Ardélul e numai pentru
Maghiarime, atunci unde rămân
cele patru din cinci părți ale lo-
citorilor săi Români și Sași?

Unde se rămân? Negreșit
acolo unde sânt, dér faptul că
sunt este adă privit ca o cala-
mitate pentru Maghiarime și fi-
ind că Maghiarimea, după cei
dela „Nemzet”, e una cu țera, și
pentru țera.

Acăta reiese și din articolul
amintit, care după-țe trebuie să
constate, că nu s'a făcut până
acuma nimic pentru Ardélul nici
în privința economică, se plânge
amar, că Maghiarimea din Ar-
délul a rămas în ce privesce in-
stitutele ei de bani și de credit
indărétul Românilor și al Sa-
șilor.

„De vom cerceta” — scrie nu-
mita fôia — „vedem, că institu-
tele de bani și de credit sânt
mai dese în ținuturile locuite de
naționalități. Națiunea valahă de
pildă a fundat pentru propria ei
sprijinire și din propria ei putere
opt bănci mari, a căror capital
laolaltă face 580,000 fl. și a
aședat aceste bănci în privința
geografică așa de norocit, încât

au putut să facă o trébă, mult
mai mare, decât Maghiarimea
c'ună capital de acți indoit de
mare.”

„Bilanțul anual al celor
8 institute de bani valahe arată
un revirement anual de 6 mi-
liône și 287,062 fl., pre când cele
șese bance fundate de Maghiari-
mea ardeleană, c'ună capital de
acți de 1 milion și 201 mii n'au
putut produce decât un revire-
ment anual de 6 milioane 278,191
fl. Dér pre când băncile maghiare
sunt așa împărțite, că trei din
ele se află în Clușiu, institutele
de bani valahe sânt simetric
impărțite în ținuturile valahe.”

„Intre institutele de bani mari,
cari servesc numai scopurilor
naționalităților este „Albina” va-
lahă, a căreia bilanț face singur
5 milioane 304,837 fl. și institutul
de credit fonciar săsesc cu un
bilanț de 6 milioane 503,217 fl.
Dacă mai observăm, că „Albina”
valahă este singurul institut în
Ardeal, care dă avansuri și pe
produse naturale, atunci putem
ușor înțelege cu ce mijloce pu-
ternice lucră aceste institute de
bani ale naționalităților în inte-
resul conaționalilor lor.”

„Lăsând la o parte caselle
de economii aflăm, că Sașii și
Valahii au tndat 27 Maghiarii
numai 11 societăți de credit. . .
Și dacă vom numera numai acele
institute de credit, cari se află cu
totul în mâinile naționalității va-
lahe și săsesc și cari chiar la
semnarea firmei se manifestă în
contra Maghiarimei — atunci ca-
pitalul de acți al naționalități-
lor în Ardeal face 1 milion
478,773 fl., cari sume le-au adu-
nut Valahii și Sașii cu pute-
rile lor spre sprijinirea lor
proprie.”

De ce le înșiră tôte aceste
fôia guvernului, puind față în
față naționalitățile cu Maghiarimea

ardelenă, ală căreia interes dă
că este interesul țării?

Pentru ca să dă guvernului:
ceea ce vei face pentru Ardélul
în privința economică, să faci
numai pentru Maghiarime, care
a rămas îndărét.

Așa înțeleg cei din Pesta
înaintarea intereselor economice
ale țării! Ei se miră, că bilan-
țul societăților de credit ma-
ghiare nu e mai mare decât al
societăților române și săsesc,
dér nu se întrăbă, căți sânt Ma-
ghiarii și căți Români și Sași în
Ardélul?

Cei dela ocârmuire se gân-
desc numai la Maghiarime, des-
voltarea celorlalte popore o con-
sideră chiar și pe tărumul eco-
nomic ca o piedecă, ca o pericli-
tare a intereselor Maghiarimei.

Și totuși mai obrazul foile
maghiare se susțină, că naționali-
tățile nemaghiare nu sânt asu-
prite!

Revista politică.

Dinăuntru. Din incidentul mane-
vrelor dela Székelyhid, Maiestatea Sa
trecând și prin Oradea-mare, s'a oprit
acolo o di. Primirea ce i-s'a făcut Ma-
iestății Sale a fost, după cum se scrie
din Oradea, fôrte frumoasă și însuflețită.
La gară era un public numeros încă
de pe la 7 ore dimineța, între care mi-
niștri Szapary, Orczy și Fejervary, Me-
tropoliti Vancea și Miron și episcopii
Mihalyi, Mețianu, Pavelu, Popea și Szabo,
apoi deputațiunile diferitelor autorități.
Trenul, care aducea pe Maiestatea Sa,
a sosit la 8 ore în gară. După intrarea
în oraș Maiestatea Sa a primit la 10
ore deputațiunile Clerului român gr.
cat. în frunte cu Escel. Sa Archiepiscopu-
lul și Metropolitul Dr. I. Vancea. Ma-
iestatea Sa i-a dă, că e pe deplin
convins despre sinceritatea sentimen-
telor exprimate și că va urmări totdeauna
cu bucurie lucrarea lui în direcția întăririi
religiosității și concordiei frățesci. — Cle-
rului român greco-orient. în frunte cu

Escel. Sa Archiepiscopul și Metropoli-
tul Miron Romanul, monarchul i-a
dă ca e convins, că pe clerul ro-
mân gr. or. și de aici înainte îl vor
conduce în chiamarea sa numai sen-
timentele de fidelitate față cu tronul
și patria și îl încredință despre sprijinul
și bunăvoința neschimbată. Maies-
tatea Sa după-țe a mai primit și alte
deputațiuni, a ascultat în biserica cate-
drală un „Te-Deum”, a vizitat diferi-
tele aședămintele publice, între cari și Se-
minarul român gr. cat. După amed
la orele 4 a fost un prând la o masă
gătită pentru 63 persoane, între cari tôte
episcopii noștri.

Foile unguresc ca totdeauna așa și
de astă-dată fac comentarii absurde la
cuvintele Maiestății Sale. „Pesti Naplo”
își exprimă bucuria, că în răspunsul ce
Maiestatea Sa a dat clerului român,
s'a accentuat sentimentele de fidelitate
față cu tronul și patria (haza). Concep-
tul patriă, dăce fôia șovinistă, este acela
din care isvorește patriotismul; ér când
regele arată clerului român patria, care
nu pôte se fă alta pentru el, decât
Ungaria, totodată îi atrage atențiunea și
asupra celui patriotism, care nu în-
samnă alta decât devotamentul și fi-
delitatea față cu statul „maghiar.”
Cum înțeleg cei dela „Pesti Naplo”
acest devotament o scim destul de
bine, după-țe dănic ne spun, că nu
mai maghiarisându-ne în sentimente și
în scôla putem să-lu dovedim.

În Dumineca trecută s'a ținut în
Deva a șesă adunare generală a „Kul-
turegylet”ului ardelean.

Ca de obicei așa și de astă-dată
late și umflete vorbir s'au ținut de
cătră „pionerii” maghiarisărei. S'a con-
statat, că numărul membrilor funda-
tori ai „Kulturegylet”ului e de 1788, ér
peste tot „Kulturegylet”-ul are 19.281
membri. Capitalul de care dispune re-
uniunea e de 482.339 fl. 23 cr.; și afară de
acestea se mai adaug la fundațiune încă
111.674 fl. 72 cr. Reuniunea și-a înmul-
țit în anul acesta averea cu 33.666 fl.
și peste tot averea s'a înmulțit cu
50.000. Președintele reuniunii de ma-
ghiarisare, în vorbirea sa de deschidere

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

(2)

Pronumele meu străin — fatal.

II.

„Accidit in puncto, quod
non sperabatur in anno.”

Ajunsă acasă și după ce-mi deschise
vătaful de casă ușa și mă sui în eta-
giul al doilea la locuința mea, des-
cui ai pe nctul ușa — aveam două
chei, una eu și una d-lu P. — și in-
trau pe degete în casă, ca să nu smin-
tesc pe colegul meu de cvartir în
somm. Venii până la patul meu și
pusei pălăria pe densusul: țilindrul
sună, ca cădută pe ceva vartos; achi-
pui cu mâna patul, — gol! Achipui
după aprindele și lumină pe masă, masa
mea — gol! Atuncea strig: „Domnule
P!” — dér efectul strigării mele sună
a deșert! — Mă duoc la patul lui P.,
patul lui aședera deșert și gol!.....

Spăriat alerg afară pe coridor
și strig: „Vătav, vătav!” Vătavul
de casă ese de jos, din odaia sa, cu

un felinar aprins și dăce cu glas
restrins:

„Ce strig, domnișorule, nu striga
că tôte dorm.”

„Vină”, îi dăce, „vină curându cu
lumina încôce!”

Vătavul vine în odaia mea: vai,
ce se nfișază ochilor mei! Totul de-
șert, totul gol! — Cărțile, straele,
albimele, așternutul și tôte lucrurile mele
— măturate, și ale lui P. — tot așa!
Parcă-mi secară crierii în cap și
mi-se făc negru înaintea ochilor.

„Pentru Dumneșeu”, dăce la o vreme
cătră vătav, „ce s'a întâmplat aicea!”

Vătavul, cu o liniște, ca și când
n'ar fi fost nimica deosebită, îmi răs-
punse:

„Da sciu eu? — Atăta sciu, că pe
la nouă ore s'era venit o butcă jido-
vescă, în care d-lu P. s'a încărcat și
s'a dus, dăcându, că în trei zile se va
întôrce.”

Mii de gânduri îmi fulgerară atun-
cea prin cap, dér nici unul nu se opri
ca să aibă consistență...

Mă mai uitai prin dulapul-mi, prin

saltariul mesei, pe masa lui P., până
și pe sobă, de n'oiu găsi vr'o scrisore
dela tovarășul meu de cvartir, pentru
a cărui onestitate, în or și ce privință,
ași fi fost jurat. Nu găsesc nimic!
— Stau éră cutropit de zăpăcélă, mă
mai uită la vătav, îl rog să-mi spună,
ce scie, că s'a petrecut în odaia mea
și cine a scos bagajul lui P. la tră-
sură-i. Vătavul, ba făcea din umere, că
nu scie, ba dăcea, că birjarul le-a scos
lucrurile din casă; el îns și n'a scos
nimic, fiind-că nici nu l'a chemat
d-lu P.

Bine nu sfârși vătavul de casă
aceste cuvinte și audii sunând jos
clopoțelul. Vătavul alergă cu felina-
rul, lăsându-mă singur și pe n-
tunec în odaia-mi pustie. Mi-se pără,
că se sparge lumea — înprejurul meu,
și eu mă prăbușesc în fundul ei, când gân-
deam, că ce voi face, ce voi începe,
fiind-că și parale strinse, ca să am de
drum pentru ferii acasă și de dus
ceva și la s'racii mei părinți, și acelea
cu totu avutul meu din cofert, saltariu
și dulap, erau duse.

Audă ceva zingăind pe trepte în
sus; esă pe pragul uși și vedă —
ce păcate să fiă! vedă dăce, un comi-
sar de poliție și după densusul patru
poliști cu carabine și cu baione-
tele înfpte. Comisarul, care avea în
mână un felinăș, vine drept la mine,
ce stam în prag, întinde felinășul
spre față-mi și dăce: „D-lu G.”

„Așa este!” răspund eu.
„Poftim cu noi!” îmi dăce, și doi
poliști mă și iau unul de o mână și
altul de alta, și mă țin între sine.

„D-l. P..... ki nu-i?” întrebă comi-
sarul intrat în odaia și vedându deșertul
odăii.

„Nu-i,” răspunde vătavul, „s'a dus
asera de-acasă pe trei zile.”

„Așa?” dăce comisarul, „a sburat
pășerica? Lasă, o'omă căpeta-o noi,
haidem!”

„Da, domnule Comisar,” dăce eu,
„etă ce s'a întâmplat cu mine, etă cum
în nefința mea de-acasă, tôte lucrurile
mele.....”

„Sciu eu, sciu și cunoscu manevre
de ale vostre!” îmi curmă comisarul

a dîsu, că în țera acesta patriotismul numai un fel pôte și trebuie să fie, adică *patriotismul maghiar*. Bietul patriotism, cât de chinuit este de infumurații șovinisti, carî află, că fără „Kultregyelet” țera acesta s'ar fi prăpădită și că fără de instituția acesta șovinistică, pătura socială maghiară suprapusă s'ar fi valahisată!

Din afară. Se telegrafiază din Belgrad, că într'una din nopțile trecute s'a dat peste o scriere volantă antidinastică. Autorul alu broșurei se bănușese a fi archimandritul Pelatic. Broșura este îndreptată în contra exregelui Milan, pe care îl acuză de risipitor alu averei națiunii și îi critică aspru modul cum a tractat elu finacele țerei. Milan e acuzat apoi, că voesce cu ajutorul Austro-Ungariei și alu partidei progresiste din Serbia să răstorne ordinea de drept existantă și să închine țera Austro-Ungariei. Autorul broșurei apoi provocă pe tôte partidele să facă sfârșit trădătorilor de patriă, pe păcătoși să-ungă cu pucioasă și cătran și să le dea foc. Broșura vorbește în interesul lui Cara-Georgevici și își exprimă durerea, că această dinastie s'a despoiat de tron.

Diarul „Tribuna” din Roma spune, că poliția a pus mîna în noptea de 11 Septembrie pe un steg cu inscripția: „Trăescă revoluțiunea! Trăescă republica”.

Procesul de presă alu „Tribunei”.

Clușiu, 12 Sep. n. c.

Abia trecură câte-va săptămîni dela procesul de presă alu „Gazetei” și ătă că erî, Joi, ărași ni-s'a datu privelisea unui proces de presă intentat diarul „Tribuna” pentru doi articuli politici.

Pertractarea s'a început la orele 9½ dimineța. Tribunalul a fost compus astfel: Dominic Peterffy, președinte; Emeric Biro și Acațiu Csizer, juđi votanți; Dr. Mih. Rotaridesz și Iosif Bartok notari; Dr. Aurel Isac, talmaciu. Ca acuzator publicu a funcționat Dr. Alex. Jeszensky, substitutul primului procuror din Tergul-Mureșului.

Acușati au fost Ioan Macaveiu, preot gr. cat. în Năsăud, ca autor alu articulilor, și Septimiu Albini, ca redactor responsabil alu „Tribunei”. Pe amendoi i-a apăratu avocatul Iuliu Coroianu.

Publicul român s'a înfățișat în număr mare și la acestu proces, au venit mulți și din depărtare. Au fost de față și multe dame în sala de alături, care comunică cu sala de pertractare.

Pe la orele 11 abia s'a constituit

juryul cu mare greu, deoarece mulți jurați de pe listă au lipsit și au trebuit să fie aduși alții în loc. La sorți fură trași doisprezece Unguri din Clușiu. După ce aceștia au depus jurământul, se punu întrebările generale acușatorilor. D-l Ioan Macaveiu e de 31 ani, capelan gr. cat. în Năsăud, însurat, der fără copii, are avere și n'a mai fost pedepsit; elu declară, că nu scie ungureșe și se va apăra în limba maternă; d-l Septimiu Albini e de 30 ani gr. cat. neînsurat, diarist n'are avere și a fost odată pedepsit pentru delictul de vătămăre de onore cu-o lună închisore și 100 fl. amendă; elu declară, că voesce să se folosască de limba sa maternă.

După acestea se dă cetire actului de acușatiune, care este forte lung, prin care se acușă preotul Ioan Macaveiu ca autorul articulilor „Kossuth și Tisza” și „Ei séu noi”, apăruti în n-rii 50, 51, 102 și 103 ai „Tribunei” din a. c. pentru agitațiune în contra naționalității pe basa § 172 alinea a 2-a codicelui penal, ăr pe redactorul responsabil Septimiu Albini ilu acușă pe baza § 34 a patentei împărătesci austriace dela 27 Maiu 1852.

Urmază apoi cetirea articulilor incriminați în original și în traducere maghiară. Din acești articuli vom cita după actul de acușatiune acele pasage, carî au fost mai multu remarcate de forul acuzator. În articulu „Kossuth și Tisza”, unde se amintesc evenimentele din 1848/9 se dice:

„La 1848 și 1849 am jertfit viața la mii și mii de omeni, am jertfit florea națiunii nostre, respingend orice pactare cu ideia de stat maghiar. Este caldu încă sângele, care a cursu șiroiu în ținuturile aceste. Deja aproape de unu pătrar de secol ne-au chinuit politicese compatrioții maghiari. Am fost exclusi din parlamentul țerii, am fost exclusi din justiția și din administrația și am fost apăsați pe tôte terenele de acei omeni, carî nu au fost vrednici să-și ridice cuvântul contra națiunii nostre.”

„Astăzi a sositu deja timpul, ca să ne ridicăm vocea cu mai mare putere și să dicem, că pe pământul patriei voim să trăim și să murim ca Români și numai ca Români. Și în consecunță cu acesta, respingend ideia de stat maghiar, ne declarăm pentru caracterul poliglot alu Ungariei, precum și alu monarchiei întregi.”

„Și dacă s'ar cugeta compatrioții noștri maghiari, ca într'unu momentu potrivit să aplice ăra atrocitățile din 1848, acuma le răspundem înainte: suntemu pregătiți!... der suntemu hotărîți și la aceea, ca să ne apărăm individualitatea națională până la cea din urmă picătură de sânge. Pe noi nu ne mai pôte surprinde nimica. Evenimentele, care se vor începe și se vor desvolta înaintea noastră, sunt de multu cunoscute. Mai multu nu ne pôte amăgi nimenia cu promisiuni, cu atăt mai puțin compatrioții maghiari, carî nicu-odată

nu și-au ținut cuvântul dat. Tocmai de aceea, cu privire la evenimentele grave, care ne vor pôte ajunge, le dicem fraților noștri Români: „Aveți minte, și păziți cu moderațiune. Timpul frângerii pâinii este aproape.”

În alu doilea articulu intitulat „Ei séu noi” se dice între altele:

„Am ajuns la marginea suferinței nostre pacnice. Și nu numai noi, Români acestei patrii, am ajunsu acolo, ci asemenea nouă au trebuit să ajungă acolo tôte naționalitățile nemaghiare.”

„Acum deră séu numai ei, Maghiarii, au drepturi și datorințe și au viitor, séu tôte aceste drepturi și acestu viitor ilu avem și noi în aceeași măsură.”

„Dacă numai ei, Maghiarii, au drepturi și viitor în această patriă, — pretindem ștergerea legii naționalităților. Mai înteu facă-se acesta, ăr atunci noi Români, pe basa acestui principiu și în cadrul lui, vom fi siliți să ne credem supuși cutărui altu stat.”

„Ce ar face Maghiarii, dacă — ca străini, cum suntemu considerați de ei, am recurge la numărul și puterea noastră trupescă? Séu ar trebui să plece séu să se plece!!”

„Der ce ar face Maghiarii, dacă am dice: Pământul acesta este alu nostru, nu vă recunoscem mai multu supremația, nicu stăpânirea asupra noastră, pentru-că patria acesta nu este numai a vastră, ci dulcea patriă a tuturor? Ar curge sânge, pământul s'ar acoperi cu cadavre, der s'ar curăți aerul; din pământul udatu cu sângele nevinovaților s'ar forma apoi patria noastră comună, care cu tôte siguranța nu ar fi numai a Maghiarilor.”

„Ăr atunci sigur ar eși la lumină, cine suntu ei și cine suntemu noi? Atunci am ajunge la rezultatul final: ei prin ei și noi prin noi.”

„Europa și numai Europa va fi chemată să decidă cândva viitorul acestei patrii. Europa va trebui să se pronunțe asupra dreptului nostru public. „Ei séu noi!!” Și ore bine ar fi, ca alții să ne clădescă casa și să ne așternă masa? Ore bine este, ca durerea și amariciunea, care ne pētrund, să nu le scim noi vindecă?”

„Ei, suntu stăpâni și domni, noi suntemu supuși și cerșitori — — — Tôte pentru ei în numele statului și nimic pentru noi în numele patriei. Trebuie să deosebim bine lucrul, căci Maghiarul alteva înțelege sub statu și alteva sub patriă. Statul pentru Maghiari este o pâne, din care singur Maghiarul pôte tăia și mânca. Tocmai de aceea ideea de stat maghiar nu pôte permite ca afară de Maghiari să pôte gusta și alții din această pâne. Patria din contra este unu ogor, la al cărui cultivare trebuie să concuțăm cu toții, noi naționalitățile ca vite și boi de lucru, ca unelte agricole, ăr Maghiarul ca domn ca băta și bicul. Nu trebuie prin urmare să ne mirăm, că ne impută „nepatriotismul nostru”, cu deosebire când și noi ca omeni ne ridicăm desupra dobitoceilor și nu procedem orbesce în spiritul patriotismului comentat de Maghiari.”

„Ei, carî se provocă la legile brutale plăsmuite în 1848 sub influența tunurilor și a furcilor ridicate în tôte colturile Ungariei și Transilvaniei, — în adevăr astăzi nicu nu se mai cugetă

înapoi la durerosul absolutismu trecut prestre capetele nostre ale tuturor.”

„Ei, carî la 1866 au trădatu patria comună și interesele Tronului, nu ar trebui să uite, că mai pôte veni asupra patriei asemenea dila, când exemplul lor ilu pôte urma și alte naționalități.”

„Ei care astăzi față cu noi — nemaghiarii — își permit atâtea ilegalități, uită că pôte veni timpuri în care și lor li-se va măsura cu măsura cu care se măsura nouă. Ei, carî în negândirea lor au ajunsu până acolo, că ne numesc pe noi numai așa străini în patria noastră proprie, nu-și aduc aminte, că sub alte împregiurări politice și sociale, nu numai că-i putem numi străini, ci din contra îi putem scote afară din hotarele acestei patrii. Și ore ce ar dice și ce ar scrie ei despre aceea, carî ar fi în stare să comită față cu ei lucruri atăt de neomenești?”

„Ce ar dice, — presupund casul multu trambitaț alu Daco-României, — dacă nepretențioșii Români, folosindu-se de dreptul celor mai tari în statu, ar începe a trimite pe Maghiarii din Biharea în Dobrogea, pe cei din Maramureș în România-mică și pe Săci în România, ăr pe cei din Ardeal i-ar lăsa pradă Românilor din Ardeal?”

„Idea de statu, care este numai umbra unui principiu marinos, trebuie sfărțată și ștersă din lexiconul politic alu Maghiarilor.”

„Ăr noi voim să rămânem străini și tari și să dezvoltăm resistență de granit față cu atotputernicia Maghiari pe pământul patriei, pe această cale împedându-i în tôte ideile, cu care ar dori să pășescă contra noastră.”

La 1 oră președintele a suspendat ședința fiindu timpul prânzului și a deschis-o numai la 2 ore.

După cetirea atestatorilor morale etc. dela autorități, se dă cuvântul procurorului Jeszensky, care s'a silit să dovedescă, că în acestu statu numai o singură națiune este, cea maghiară, și că locuitorii de limbi străine s'au contopit în această națiune, neavend nicu unu titlu de drept deosebit. Cu tôte aceste acuzatul țintesc la spargerea unității naționale susțindu, că aici Români, Slovaci și Sărbii au drepturi deosebite. Acuzatul n'are altu titlu de drept, ci se provocă totu numai la majoritate. Acesta provocare este o amenințare pe față a statului maghiar, a integrității lui și a unității naționale. Este identică cu nisunțele daco-române, ce s'au manifestat când cu proclamația iredentistă ș. a. Cere ca jurații să condamne pe acușati unanim.

În decursul vorbirei procurorului, publicul român și a arătat de mai multe-ori displăcerea prin strigări de desaprobar, ăr președintele a amenințat, că dacă nu va fi liniștit va face să se, deserteze sala.

Talmaciu Dr. Isac a talmăcit apoi în trăsuri fugitive discursul lung alu procurorului.

După acesta acuzatul Macaveiu a

vorba și adăugend încă numai cuvântul „poftim!” — arătă cu mîna înainte.

Polițiștii cei doi, carî mă țineau de mîni, și porniră cu mine, ceialalți doi ne urmară și comisarul după noi. Întorsei așa spre comisar și dîseiu:

„Da, domnule comisar, ce-am făcutu eu, ce vină am, că așa nisam, nitam mă ridicat ca pe-unu criminal și nicu nu-mi băgați în sémă, că-su prădatu....”

„Lasă, lasă,” imi dîse comisarul în glas nădușit, deră poruncitoru, „nu vorbi nimic, vei avé loc și vreme a vorbi câtu țî-a plăc.”

Comisarul avu dreptu a dice, că oi avé timp de a vorbi, căci — șese săptămîni mă ținură închis, scoțindu-mé numai în tötă ziua la interogatorii lungi și aspre.

„Cum te chiamă?” fî întăia întrebare a ampioiatului de instruțiune.

„I... G....” răspusei eu.

„De unde de loc?”

„Din Bucovina.”

„Cu ce te ocupi aici?”

„Studiez în primul anu de filosofie.”

„Naționalitate?”

„Românescă.”

„Părinți de ce stare și din ce loc?”

„Țeran, din S. în Bucovina.”

„Bogați?”

„Ba nu, suntu sărac și mai au copii afară de mine.”

„Cum vii d-ta Români, cu nume polon și de părinți săraci, așa de departe încoc și ședți cu unu emisar din regatul Poloniei la unu loc?”

Imi răci sângele, aujind aceste cuvinte!

„Că d-l P. ar fi unu emisar și din Polonia, n'am sciut; acesta audu acum întâiași dată dela D-ta.

Așa? u'ai sciut? Acum întâiași dată! Pôte vei dice încă că n'ai sciut nicu aceea, că numele P. alu tovarășului d-tale de cvartir e fals și că adevăratul lui nume e Conte — R.?”

Conte? — R.? și acesta acum întâiași dată audu.

„Ah, te cred, că ședend cu P. la unu loc, d-ta ca Români cu nume polon nicu anume n'ai venit de departe încoc și nicu anume n'ai ședut cu unu emisar, și încă periculos, la unu loc. O, cred: nu-i sci așaderă nicu aceea, că P. alu d-tale nu era schiop cum apărea, ci purta o — mașină sub genunchi, ca să semene — schiop. Așa i, că nu scii?”

„Nu, domnule comisar, nu, într'adever, nicu acesta n'am sciut.”

„Da cum să scii: însă lasă, țî-i aduce aminte mai pe urmă, și ca să-ți aduc aminte bine și de tôte, vei continua gustarea liniștei ce o ai . . .

Făcu apoi unu semn polițaiului, ce sta la spatele mele, și eu fui ărași dus în celula mea.

Abia acum imi esplicai eu mai bine și mai lămurit, ceea-ce mai nainte presupuneam numai pe departe despre tovarășul meu de cvartir, despre ciudata sa urmare la Universitate, despre profundul și învăpăiatul séu simțemnt, cu care vorbea totu-deuna cătră mine despre Poloni și de patria lor înbuțătită. Abia acum imi făci eu inchipuire

mai lămurit și despre „corepetările” lui din „dreptul roman” cu alți tineri, dintre carî unii nicu nu erau studenți în drept, și în fine, despre șfala, ba chiar frica, de care erau cuprinși toți când intram în odaia.

„Ah!” cugetai eu, „dă-i așa, apoi pronumele meu polon, țera depărtată, din care veni, și șederea mea la unu loc cu unu emisar polon, nu sunt tocmai împregiurări, care să mă scutescă de a nu fi adus aici, deși în realitate eu nu sunt nimic de vină.” Der cum ore era cu putință, ca P., bărbatul celu ce mi-se părea în tôte atăt de cavaleresc, carele apoi mai avea pururea și parale în abundență, și carele, după cum auđi acum, e Conte: cum, dîc, era cu putință, ca acestu om să mă fi prădatu pe mine, unu bietu student, ce mă susțineam numai din lecțiuni?

„O, nu,” dîseiu eu hotărît în gândul meu, „nu.” P. n'a făcutu acesta, ci altul și acelu altul nu pôte fi decât numai vătavul de casă însu-și, care va fi fostu pôte confidentul lui P. în secretele emisăriei sale și ca atare sciind

cerută să se adreseze juraților întreba-rea, *dacă știu românește.*

Președintele *Peterffy* a refuzat de a adresa juraților această întrebare, dîcîndu, că legea stabilește calificația juraților, și că nu pretinde ca ei să știe și românește, de aceea este superflu de a le mai adresa această întrebare.

Acusatul *Macaveiu* și apărătorul său ceru ca să se ia la protocolul acestui răspuns.

După acesta i-se dă cuvîntul acusatului *Macaveiu*, care se apără în limba română într'un discurs mai lung. Elu dîse între altele, că-i pare rău, că este considerat ca agitator și ileal, când întreaga sa familie și neamul său totu-denna s'au distins prin aceea, că au fost credincioși tronului. Dînsului nici nu i-a trecut prin gând a agita, ci a nisuit numai la restabilirea bunei înțelegeri între Români și Maghiari. E trist, că aceste două popore nu se înțeleg. Dacă dînsul ar fi voit să agiteze, atunci ar avé ocaziune să-o facă acesta între popor și n'avea lipsă să scrie în ziare, pe cari toți le citeșc. N'a făcutu alta decît a criticat guvernul, răspun-dîndu la unu articolu din „Nemzet”, care era plin de injurii în contra Ro-mânilor.

Apoi foile maghiare nu scriu des-tul de infocăt în contra guvernului și mai dîce cineva, că agitază? Și cum scriu de pătimaș și asupra Românilor bat-jocurindu aci pe preoți, aci pe popor. Și totuși nu li-se întîmplă nimic. Dînsul n'are nici o tendință îndreptată în contra existenței statului, ci a scrisu numai în epărarea existenței și a dreptu-rilor națiunii române și a limbei sale. Protestază în contra insinuațiunii de uneltiri daco-române, asemeni nisuițe nu există între Români. Cere în fine ca jurații să judece drept și să pronunțe achitarea lui.

Macaveiu a vorbitu cu multu senti-mentu și auditorii români l'au și aplau-dat în vre-o două rînduri, dîr preșe-dintele a amenințat, că va face să se deșerteze sala prin poliști, pe cari i-a și provocat să stea gata la poruncă.

După-ce d-lu *Isacu* a tîlmăcit vor-birea primului acusat, a vorbitu d-lu *Septimiu Albini*. Acesta înainte de tôte și-a exprimat mirarea, că într'unu stat constitucional, se vede acusat pe basa patentei împărătesci austriace absolu-tice. După aceea a constatat, că nu-mai prin mediulu tîlmăciului se pot înțelege cu acusatul și cu jurații, ceea ce eschide posibilitatea, că aceștia să primescă o impresiune imediată. Dînsul nu agitază în foia. Din contră, „Tribuna” dela aparițiunea ei a stăruitu pentru în-țelegerea cu Maghiarii. În articulu in-

criminat nu se face decît o paralelă între era lui *Kossuth* și a lui *Tisza* și se constată starea actuală de lucruri și pentru aceea, că se spune adevărul ar-merita, nu închisore, ci numai laudă.

Amintesc legele și măsurile de ma-ghiarisare și declară în fine, că nefindu înțelesu de jurați de geaba va înșira aici plîngerile îndreptățite. Așteptă, că ju-rații voru pronunța unu verdictu dreptu.

După acesta vorbesce apărătorul *Iuliu Coroianu*. Dînsul combate mai în-tîu aserțiunile nefundate ale proco-ruului, pe care le respinge. Négă, că ar-ticulu în criminat ar cuprinde agitațiunea prevădută în lege, acești articuli nu pro-vocă directu la comiterea unor fapte nelegale, sunt numai o polemică față c'unu articolu din „Nemzet”, critică tre-cutulu și susține, că noi voim să rî-mănem Români în această țără. Unde este aici agitațiune? După acesta face o excursiune istorică, arătîndu, că nu nu-mai Ungurii au alcătuit acestu stat, unde se aflau Români la venirea lor. La susținerea și apărarea patriei au luat parte și celelalte naționalități. Ore purtat'au Ungurii ei singuri măcaru o singură bătălie? Așadără Români nu sunt străini aici, ci au dreptul lor.

După acesta desfășură cele petre-cute dela 1848, arată că la 1863 Ro-mâni au fostu recunoscuți ca națiune egală îndreptățită și apoi trecîndu la stările dela 1867 desfășură nedreptățile ce s'au comis în contra Românilor călcîndu-se promisiuni și legi. În fine amintesc de cultulu lui *Kossuth*, ce se susține nepedepșit și accentuîndu, că doresce să sosescă unu timp, când se voru pute înțelege Români cu Maghiarii. Cere achitarea acusatilor.

După replica proco-ruului și dupa lui *Albini* și a apărătorului președintele face resumatulu pertractării și apoi se cetesc cele 12 întrebări puse juraților.

În urma acesta se retrag jurații și după o jumătate de oră se reintorc și președintele lor *Dr. Groisz Gustav* enunță verdictulu. La tôte 12 întrebările jurații au răspunsu cu da, adică că acu-sații sunt vinovați.

În urma acesta tribunalulu se re-trage și după unu timpu ôre care preșe-dintele enunță sentința, în urma căreia preotulu *Ioan Macaveiu* e condamnat la unu an și jumătate închisore de stat și la câte 200 fl. amendă pentru fiecare articulu, s'au în casu de neplătire la alte 40 zile închisore; ér *Septimiu Albini* din cauza neglijerei supraveghării e condamnat la șese luni areșt. Amên-doi acusații sunt condamnați la speșe procesuale de 59 fl. 85 cr.

Acusații au insinuat *mulitate*. Per-tractarea s'a finit la 8³/₄ s'era.

SCRIRILE PILEL

Maiestatea Sa în Dobrițină. Miercuri în 10 Septemvre Maiestatea Sa a plecatu din Oradea-mare la manevre spre Do-brițină, unde a sosit în 12 l. c. n. Ma-iestății Sale i-s'a făcutu acolo o splen-didă primire. La gară a fostu întem-pinată s'erbătorește de deputațiunile co-mitatelor în frunte cu fișpanii. După-ce Maiestatea Sa a sosit în orașu, la cuar-tiră a primitu diferitele deputațiuni.

Nouă școlă de fete în Blășiu. Nu-mărulu frumôșelor instituțiuni culturale românești din piața Blășului s'a spor-ritu în timpul din urmă încă cu o fru-môsă școlă de fete, edificată în stilu modern și cu gustu, într'unu locu alesu din piață, față'n față cu biserica cate-drală. Inaugurarea acestei noue școle s'a s'evrșit numai în zilele acestea. La ea funcționează trei profesore, ér nu nu-mai două, ca până acum.

Kolozsvár — nu Clușiu! Unu stimatü amicü alu nostru din Clușiu ni-se plîngea odată, că de ce o parte din diariștii noștri scriu „Cluj” érá nu „Clușiu”, ceea ce este mai corectü după originea numelui. Avea dreptate amicü nostru, d'ér fiindu omü conciliantü de fire, nu se putea gândi, că în curîndu va sosi unu timp, când compatrioții noștri ma-ghiari ne voru lua în nume de rău decă vomu dîce și „Clușiu” în locu de „Ko-lozsvár.” Acesta a esperiat'ô tîlmăciulu judecătorescu d-lu *Dr. Aurelu Isacu*, cu ocaziunea pertractării procesulu de presă de alaltăeri. D-lu *Dr. Isacu* s'a folositu adică în decursulu tîlmăcierei, anunțîndu cuprinsulu unu atestatü alu tribunalulu din Clușiu, de cuvîntulu „Clușiu.” Atunci președintele tribunalulu *Peterffy* l'a in-terruptu și l'a corigatü dîcîndu: „nu Clușiu, ci Kolozsvár!” — Diarulü „Ko-lozsvár” împărtaşesc această rectificare ca o faptă patriotică a președintelui. Pöte că d-lu *Dr. Isacu*, care ca tîlmăciu trebe să vorbescă ôre întregi și ungu-resce și românește, să-i fi scăpatü cuvîntulu Clușiu când a vorbitu unguresce și acesta a fostu unu păcatü așa de mare, încätü președintele tribunalulu a găsitu de cuviință a-lu întrerupe strigîndu: „Kolozsvár.” Acesta s'a petrecutu la tri-bunalulu unu orașu, care este situatü într'unu comitatü curatü românescü și cu ocaziunea unu procesü ce se făcea unor diariști români. Era mare primej-diă pentru „ideia de stat”, decă cuvîntulu „Clușiu” trecea fără protestu. Așad-ér nu „Cluj”, nici „Clușiu”, ci numai „Kolozsvár”, și asta negreșitü numai pentru mai bună concordiă între Ro-mâni și Maghiari. Mergemü înainte — ca raculu.

Comisiunea delimitării granițelor în tre România și Austro-Ungaria a ajunsu cu lucrările ei până la comitatulu Hu-nedorei.

Stégulü negru-galbinu. Cetimü în „Egyetértés”: Ică, colo se arborază acestu stégü, care pentru ochiulu Maghiarulu este totü aceea, ce este pentru urechia lui „Gotterhalte.” Acum, dîce „Egye-tértés”, după cum ne scrie coresponden-tulu nostru, cu stégulu acesta suntü su-p'erași cei din Kanja-mare. Aici adică suntü concentrate regimentele 7 și 8 de honvedü și pe edificiulu comandai s'a arboratü unu stégü negru-galbenü. Co-respondentulu nostru, continuă foia kos-suthistă, care cunôșce spiritulu locuito-rilor din Kanja, rögă urgentü pe mi-nistru de honvedü să ia dispozițiuni, ca stégulu să se dea josu de pe edificiu, fiindcă nu fiă-cine scie, că acesta este numai unu însemn, și e temere, că agi-tația mărindu-se, se va repeta casulu dela Monorü.

Nu fiă-cine scie, în astfelu de ca-suri, că stégulu este numai unu însemn? Ce motivu sarbedü pentru de-a justifica ura neimpăcată. . .

Casarma din Abrud în pericolu. Lui „Kolozsvár” i-se scrie din Abrud, că noua casarmă, care a costatü nu mai puținü ca 200,000 fl. și care s'a ziditü pe cheltuiala comitatulu Albei inf. pe s'ema unu batalionü de ostași, este în pericolu de a se d'érma.

Adunarea municipală de tómnă a co-mitatulu Albei inf. este chiămată pe 30 Septemvre n.

De lângă Blășiu ni-se scrie: Abia a apucatü bietulu nostru poporü ca să so-sescă secerișulu, culesulu cucurudulu și alü viilorü, și éta, că lipitorile satulu au și începutü a-și juca rolulu lorü. De o parte Jidani cei lacomi, cari în-șială bucatele dela țeranü cu unü prețu de batjocură, pentru a-le vinde de două și de trei-orü mai scumpü; de altă parte însă esecutorii de dare, cari parü a-și face adevărate merite patriotice prin batjocurirea poporulu nostru. Astfelü s'a întemplatü de curîndu în notariatulu Blășului, unde esecutorulu de dare ese-cuă pe poporü nu numai pentru res-tanțele de mai nainte, ci și pentru con-tribuțiunea de pe pătrarulü alü patrulea, cu tôte că legea 'i dă dreptü de a ese-cua numai pentru restanțe, ér nici de cum nu și pentru ultimulu pătraru de anü, care numai cu 15 l. c. se începe. Sub astfelu de împrejurări nu este mi-rare, decă poporul nostru se înfioră ca de unu lucru necuratü chiar și numai la auțulu numelui de esecutorü.

elü, că P., de temere ca să nu fiă des-coperitü, a fostu nevoitü să plece de aici, pentru a nu se mai întorce nici când, ba nici a se mai învêrti prin țe-rile acestea — s'a folositü mișelulu vâ-tavü de această împrejurare, și m'a jefu-itü pe socotela lui P.

În acestu sensu am și rugatü pe am-plotiatulu meu de instrucțiă, ca să-mi ur-mărescă lucrurile furate; însă, de câte-orü ilü totü întrebamü pe urmă despre rezultatü, primeamü răspunsu, că nu se află nimica. — Și cređui, că nu se află raționîndu astfelu: „Dacă P. l'a aflatü pe vâtavü potrivitü și destoinicü de în-crederea sa în afaceri de așa mare cum-pănă, precum au fostu afacerile în ca-litatea sa de emisaru, apoi nu e vâtavulu așa de prostü, încätü decă a strînsü lu-crurile mele, să le țină în vre-unu locu unde s'ar puté ușorü găsi.

Mai târđiu mă întrebă amplotiatulu de instrucțiă, în ce case particulare am datü lecțiuni, și la cine am avutü intrare mai desă în decursulu petrecerei mele în L. — Apoi mă întrebă, ce grăi P. cu mine despre Polonia și despre pute-

rire, ce o stăpânescu? După ce i-am spusü, că veniau mulți tineri la P., căroră le ținea prelegeri, în formă de corepetare din dreptulu romanu, imi arată sute de dagherotipii și la fiă-care mă întrebă, de-lü vedü și pe acesta între acei tineri, și pe cela, și pe cela și așa mai departe. Eu vedîndu dagherotipii și de ale colegilor mei proximi, dîceamü, că nu; ér la ale altora dîceamü, că pöte să-i fi vedütü, decätü, că eu vedîndu din tôte semnele, că atâtü tinerii, câtü și P. se simtü genați de venirea mea, nu mă mai uitamü la ei, ci mă întorceamü și părăsiamü odaia.

Mă mai întrebă apoi să spunü cine-i mai aducea lui P. scrisori afară de cu-rierii poștali, prin ce case a mai umblatü elü și câte și mai multe întrebări mi-se adresau în tótă ziua în decursu de șese s'eptămăni, câtü fuseiu închisü. După aceea fui pusü în libertate cu următo-rele cuvinte:

„De acum eşti liberü, am aflatü, că nu eşti complicele lui P. și că nu eşti vinovatü cu nimica”.

Mă duseiu, d'ără lucrurile mele erau

perdute, și eu, fără unu creitarü în bu-sunarü, rămăsesemü numai cu straele, ce le avuiu când serviamü ca călăzä lui *Vodă* și aceste erau röse și s'drențuite de scândurile patulu meu din areșt, și ceea-ce mă muncea și mai rău, era com-promiterea mea înaintea întregi soci-etăți din Lembergü, esamenele netrecute și anulü școlarü perdatü. Când mă gîndiamü la tôte acestea, imi venia să perdü mintea.

Mă duseiu după aceea pe nisce strade lăturașe dreptü la comandantulu de ar-tileria și îi arătaiu dorința d'a intra ca voluntaru în armată. Acesta vedîndu-mé cu strae röse, stricate și peste totü negligiatü, mă ținu d'o-cam-datä de unü va-gabundü și imi făcu, în locu de elogiuri pentru intrarea de voiă bună în miliția, aspre muștrări. Eu însă îi povestii sin-cerü întreaga-mi pățaniă, rugîndu-lü să se informeze despre acestea, decă nu crede, și abia după această declarațiune chemă maiorulu de artileria pe adjutan-tulu său, și mă trimise cu elü la medi-culu militarü supremü din locü, să mă caute de sunt bunü de miliția. Mă află

bunü și după ce am venitü cu adjutan-tulu îndêretü la comandantü, acesta mă întrebă de vârsta mea și auđîndu, că sunt abia de 18 ani, imi dîse, că nu mă pöte primi ca voluntaru fără învo-irea părinților. Mă întorseiu d'ér în țără mea, Dumneđeu mai scie cum, și aci s'arutaiu cu lacrimi ferbinți pămîntulu ei și suspinaiu din adînculu inimei mele aceste cuvinte:

„Fiă pânea câtü de rea,
„Totü mai bună'n țără mea.”

La anulü 1863 cetii într'o gazetă polonă, că contele R. căđü ca colonelü alü „povstanților” (rescuțații poloni) în lupta ce avură cu Rușii la Radzivilov. Acestü conte R. e acelu de sub pseu-donimulu P., care la anulü 1841—1842 pregătea junimea prin Galiția și la Lem-bergü, ca să se lupte pentru liberarea patriei polone din ghiarele despotulu nordicü, făcîndu elü această pregătire cu cea mai mare abnegațiune și espusu la cele mai grele pericole.”

Irachie Porumbescu.

Zăpadă în Săcuime. Timpul în Săcuime s'a schimbat așa de repede, în urma ploilor continue și reci aerul s'a răcit, așa de tare, încât în Marța trecută, pe piscurile munților aproape de Săcuime s'a vădit zăpadă.

**

Din Parția ni-se scrie: Iubitul și fratele nostru neuitat Mihail Filipă, născut la 9 Maiu 1850, a răposat în 15 August a. c., fiind înmormântat cu mare pompă din partea preotului nostru gr. or. N. Groza și a învățătorului I. Toția, care conduse corul cu 11 copii de școală. Reposatul ca virilist a fost reprezentant la comună, membru în comitetul parochial, arendator și odinioră jude comunală. El era un econom bun și cel mai de frunte om în sat. La mormintă a ținut d-lu preot o predică, arătând binefacerile răposatului, care în 1883 a donat la Dvonul cel mic 100 fl., a făcut mai multe icone la sf. biserică, o cruce de argint în preț de 20 fl., 4 sfeșnice pe pristol în preț de 10 fl., o cruce mare înaintea bisericii cu 15 fl. Cu un cuvânt, el a fost iubitor de s. biserică și mare binefăcător față cu omenii și față cu toate lucrurile românești. Îl jălesce iubita sa soția Cechina cu 4 prunci mici ai săi, cum și toate nemiștile și întregul poporul din comună.

+

IMORMENTAREA LUI VASILE ALEXANDRI

Sâmbătă la 9 ore seara, trenul pornia din gara de Nord spre Roman și de acolo la Mircești, unde a doua zi trebuia să se facă înmormântarea rămășițelor marelui poet Alexandri.

Deși sciri venite dela Mircești anunțau, că acolo ploua grozav, totuși o mulțime imensă de publică fu hotărâtă să înfrunte ploia și să facă acest pelerinaj.

La 6 și jumătate dimineața trenul intra în gara Roman, unde d. Cărgiu, prefectul județului Roman, eșise intru întâmpinarea d-lui Alexandru Lahovari, ministru de externe, și a d-lor de Coutouly, ministru plenipotențiar al Franței, și Plagino, ministrul nostru la Roma.

Aci ni-se anunță, că ne oprim câteva césuri pentru a aștepta formarea unui tren special, care trebuia să ne ducă la Mircești.

La 12 césuri ne urcăm în tren spre Mircești, care e prima stație dela Roman și la o depărtare de 15 minute. La stația Mircești așteptau trăsuri, care transportară la casa poetului lumea, care venise să vadă pentru cea din urmă dată pe ilustrul poet. Depărtarea dela stația până în satul Mircești e de vre-o 7—8 minute cu trăsura și drumul e foarte frumos. Satul e în Vale, vesel de obicei, trist de data asta, presurat cu case țărănești, curate și înconjurate de livezi și grădini.

Casa poetului. În mijlocul satului e casa poetului. De o construcție veche românească, de o aparență modestă, văruită curat, cu un cerdac, din care te cobori în curte pe două trepte de lemn. Casa are o formă pătrată; la intrare se face o sală, din care intri în stânga în camera de lucru a poetului; în această cameră a murit Alexandri și totuși aci era expus corpul său, așezat pe un catafaloc negru acoperit de o mulțime de corone. Camera e totă îmbrăcată în negru ca și casa înțregă, cu intrarea și cu cerdacul în care adese-ori poetul se odihnea privind un apus sau răsărit de soare, luna și ăretul, celebra *lună din Mircești*.

Coronele. Catafalcul dispărea sub mai bine de 70 de corone splendide, ultime omagii aduse fermecătorului poet.

Dintre acestea am putut nota următoarele: Corona depusă de Consiliul comunal din Roman, Societatea Ju-

nimea din Iași, Academia română, Universitatea din Iași, Comuna Iași, Gălățeni, Ministerul de Externe, Casa regală, ministerul de război, Conservatorul de muzică și declamații din București, Emanoil Băleanu, Clubul național-liberal din Ploesti, Studenții români dela Montpellier, Teatrul național, Studenții universitari din Iași, Liceul din Iași, Regimentul al XIII-lea dorobanți, Societatea pressei, familia Sturza-Schea, Liceul Alexandri a oferit o ramură de lauri în argint, cetățenii Bacoani, Corpul didactic din urbea Bârlad, Seminarul Veniamin din Iași, o splendidă coronă de stejar cu buchete de pansele mari, pe panglicele căreia era cusută de mâna Augustei noastre suverane: Carmen Silva, iubitului poet, și altele.

Camera mortuară nu mai încăpea mulțimea ce se grămădia să vadă pentru cea din urmă oră chipul iubit și senin al marelui bard.

Delegații: D. Alexandru Lahovari a reprezentat guvernul la înmormântarea lui Alexandri. D. D. Sturza din partea Academiei române. Din partea universității din Iași erau domni C. Climescu, Gr. Cobălcescu, P. Poni, A. Vizanti, G. Măzescu, dr. Sculy, dr. Zamfirescu, Gh. Urechă; D. Busnea venise din partea liceului din Iași. D. Vasile Pogor, primar al Iașului și vicepreședinte al societății „Junimea”, reprezenta această societate, al cărui președinte era Alexandri.

Societatea pressei a avut delegat pe d. Ionescu Gionu. Diarele au fost reprezentate prin următorii redactori: Fundescu (Românul), N. Ghișescu (România), Romanescu (Lupta), D. Manolescu-Sideri (Timpul), August Clavel (L'Indep. roumaine), Popea (Națiunea), Minovic (Curierul Financiar), Matza (Răsboiul Weis), Al. Giurgiu (Constituționalul), Stamatin (Adevărul), Cesar Colescu Vartic (Universul), Tudor Rădulescu (Liberté Roumaine), Bonifac Florescu (Bucarest), Mircea Dimitriad (Telegraful român), Th. Balasan (Curierul, Iași), Radu Pătrășeanu (Democratul, Ploesti), I. Grosu și Vasiliu (Romanul, Roman), Eug. Vaianu (Moldova, Roman).

Primăria de Roman era reprezentată prin d. Drăghici, primar, și d. G. D. Petrovic, ajutor de primar. Studenții delegaseră să-i reprezinte pe d-nii Mendonidi, Ivașcu, Eraclide Negri și Baronea. Studenții în medicină pe d. Vicol. Seminarul din Roman, gimnaziul, școlile de băieți și de fete, școlile profesionale, școlile de meserii, reprezentate prin d. Mavriki și o delegație de 56 elevi și eleve. Societatea dramatică din București prin d-nii Grigore Manolescu, Aristița Romanescu și Petrescu.

Societatea dramatică din Iași prin d-nii Evolski și Manoliu. În trista adunare am observat încă pe d-nii Gh. Sion, Mihăița Jora, Furnurachi, senator, fiul aceluși Furnurachi, care a ținut pe socoteala lui în Paris pe Alexandri, Alexandru Pisoski, fiul colonelului Pisoski, aghiotantul lui Cuza și prețin bunt cu Alexandri, P. Missir, deputații: Volenti, Eugen, Ionescu, Bobeica, colonel Botezu, generalul Ipătescu, Maior Căcea, colonel Hefner, archimandritul Varlam, Nastase Drăghici, Nastase Busnea, inginer Busnea, Negri senator de Putna, Nicolae Ionescu, căpitan Cristodul, reprezentantul ministrului de război, Baron Victor Ștircea, deputat în parlamentul austriac din Bucovina, Dim. Rosetti prefectul de Iași.

Din Plășile-Unite din jud. Roman veniseră 30 de primari cu drapelul lor în frunte cu sub-prefectul Samsonovic.

Ceremonia religioasă. La orele 2 a început ceremonia religioasă oficiată de Episcopul de Roman, Melhisedec, asistat de totuși clerul din Roman, de preoți din Iași și dela țără. Ceremonia

religioasă s'a făcut în camera mortuară din cauza unei burnițe de ploie.

Discursurile: Ploia însă n'a ținut mult și s'a putut scoate cosciugul afară. El a fost așezat în mijlocul grădinei, în dreptul casei, pe un catafaloc, și a fost adus din casă pe brațe de studenți. Coronele apoi au fost depuse pe cosciug și discursurile au început. Cea dintâi cuvântare funebră a fost ținută de d-lu Al. Lahovari. D. ministru de externe în numele guvernului rotesce, în mijlocul unei tăceri solemne, cu o emoție adâncă, un discurs, care a făcut admirațiunea tuturor prin laudele ce aduce lui Alexandri ca poet, ca patriot și ca funcționar înalt al țării. Etă discursul:

Intristată familiă, Domnilor și Domnilor!

Trista împrejurare, care ne intrinsece astăzi, deși așteptată și pragătită printr-o lungă și dureroasă boală, a lovit țara cu un doliu neașteptat. Este greu să ne obișnuim cu ideea morții lui Vasile Alexandri. De patru-deci și mai bine de ani numele lui era podoba literaturii și fala țării. Poet, scriitor dramatic, reprezentant al țării, ministru, și mai pre sus de toate, Român și patriot în totă puterea cuvântului, personalitatea lui se leagă cu toate evenimentele, cari au făcut să bată inima acestei țări și glasul lui se ridică pentru a cânta isbănde noastre la cari luase însuși o parte însemnată.

Ne obișnuim a-l crede nemuritor. Vai! nemuritor este numai geniul lui, dar trupul pe care l'a înșufiat trebuia într-o zi să fi supus legilor neîmpăcate ale naturii, și să părăsască soția, rude, amici și acest pământ al țării, pe care l'a iubit și l'a ilustrat.

Încă o rață care se stinge,
Din cerul nostru întunecat.

a dispus chiar densul.

Astăzi putem să repetăm aceste două versuri, pe care le-a adresat cu duioșia unui prieten mort în esil. Însă nu este numai o rață, care apune, apune chiar soarele strălucitor al geniului românesc, care ne-a luminat și ne-a încălzit atata timp.

Vasile Alexandri aște născut la Băcău în anul 1821 (12 Iulie). Se cade să restabilim în contra unor erori răspândite și data exactă a născerii lui și orașul în care a vădit lumina. Familia lui însă este originară din județul Iași. Va să dăcă el aparține acelei vigurose și nobile generații, căreia se datorește renașterea politică și intelectuală a României, acelei generații, care ajunsă la vârsta de om între anii 1840 și 1850, a pregătit prin scrierile, prin lucrările ei, prin grai și prin condeiu renașterea României după secol de uitare și de nenorocire.

Acastă mișcare începută după cum am dispus pe anul 1840 de o pleiadă de omeni din ambele principate, ale căror nume istoriale va păstra cu recunoștință, se manifesta în Valahia prin revoluția isbutită dela 1848, în Moldova prin generose încercări rămase fără rezultat.

În urmă cu un torent, care reîntră în marea lui, dăr pentru a urma cu mai multă tărie cursul său bine-făcător, acea mișcare se regulă și prin actele Divanurilor ad-hoc, prin convenția dela Paris, prin alegerea dela 24 Ianuarie, prin unirea principatelor săvârșită mai târziu, îndeplini într-un deceniu aproape dorințele seculare ale României.

Mai târziu alte evenimente glorioase ale căror suntem contemporani, au venit să încunun opera, ale cărei temelii nestrămutate au fost însă așezate între anii 1848 și 1862.

La totă această mișcare Vasile Alexandri a avut privilegiul nu numai rar, dăr unic, de a lua o îndoită parte ca om politic, ca ales al țării; în toate aceste memorabile adunări, cari săvârșiră atâtea acte neperitoare, el fu unul din cei mai nobili și mai desintereșați actori. Dăr a avut și alt rol, și acela este numai al lui. Poet în totă puterea cuvântului, el a cântat în versuri, cari vor trăi câtă limba românească, faptele de întărire și de propășire ale națiunii lui iubite.

Am dispus poet; da, poet născut, poet adevărat, mai mult din natură decât din învăț.

Quid quid tentabam, dicere vertus erat. Aceste cuvinte ale lui Ovid, pe care le-a cântat, caracterizează talentul lui.

Persone mai competente de câtă mine vă vor spune meritele lui literare. Eu mă voiu mărgini a dăca, că alții pôte au avut cugetări mai adânci, limbă mai pretențioasă, prosodie mai prelucrată. Dăr ceea ce nimenea n'a avut și nu va avă, este acea frasă poetică, limpede și curgătoare, ca un isvor dintr-o stâncă a Carpaților, mlădioasă, nechinută, și ferită mai cu sémă de orice cuvinte și forme străine, geniul curat al limbei românești. Și pentru-această?

Afară de darul naturii el a avut un minunat învățător; aceluși învățător este chiar poporul român, ale cărui cântece, ale cărui doine le-a cules. Aceste cântece isvorite fără cugetare și fără pregătire din sufletul poetic al poporului nostru, acea poezie nevoită pe care n'o pôte întrece nici o combinare a unei prosodii savante, este isvorul curat la care s'a adăpat sufletul lui Alexandri, și de aici prin totă opera lui trece ca o suflare recititoare.

Putem să dăcem, că în Alexandri găsim întruparea poporului nostru în secolul acesta. Cu destinele țării se ridică și glasul poetului național cu cântecele poporului, cu legendele lui, cu *Miorița*, cu *Mărioara Florioara*, el lăgână, ca să dăcă așa, copilăria noastră cu *Doinele și Lăcrămiorele*, el cântă cântecul tinereții, dăca în cântările și durerile amurilor trecătoare din această viață. Dăr ténurul a perit, omul matur l'a înlocuit, au venit grijele vieții și nobilele preocupări ale patriotismului.

Atunci Alexandri ridică glasul la înălțimea noilor noastre destinuri.

Nemuritorul cântec numit „Deșteptarea României”, care deschide seria poeziilor intitulate Mărgăritărele, și care pörtă data de 1848, a rămas în mințile și inimile tuturor. Cine din noi în acele césuri binecuvântate ale entuziasmului tinereșcu n'a strigat cu densul:

Voi ce stați în admire,
Voi ce stați în nemiscare,
N'auziți prin somnul vostru
Acel glas triumfător,
Ce se 'nalță pân' la ceruri
Din a lumii deșteptare
Ca o lungă salutare
Cătr'unu talmic viitoru.

Chiar dăcă în asemenea momente au fost urmate de crude desiluzii, nimenea, dăcu, nu le-a regretat, căci un moment, grația poetului, au plutit mai pe sus de miseriile vieții în lumea nesfârșită a speranțelor.

În Sentinela română, poetul dela această dată, cu a doua vedere a geniului, (poeta vates) el însemnează cu putere rolul politic, misiunea istorică a coloniilor lui Traian la gurele Dunărei, ale acestei sentinle a civilizației apusene așezată la porțile Răsăritului de aproape 800 ani și care a rămas credincioasă menirei sale:

Maica Roma cea bătrână,
Mi-a pus arma asta'n mână
Căci Român sunt în putere
Și Român un veci nu pere.

El a cântat desrobirea țiganilor; el a cântat unirea și dela un capăt al țării până la celalalt s'au repetat aceste versuri:

Ai la Milcov cu grabire
S'eu secamă dintr'o sorbire
Și se trecă drumul mare
P'ale noastre vechi hotare.

Și în sfârșit în zilele noastre, când după vécuri de amorie, la glasul unui căpitan glorios, Românul se botăză érași în sângele câmpurilor de război, când victoria ne zîmbi încă-odată, alu cui glas împinse la luptă și la triumf legiunile, cari scoborau drumurile bătute de Mihai și de Stefan? A cui penă făcu nemuritoare gloria reîntinerită a ostașilor români? Țăra datorește această mândră epopee totuși vechiului său bard, care întinerise cu națiunea pentru a slăvi isbăndele ei.

Densul în opera sa intitulată *Moși și Curcani* și mai cu sémă în *Peneșu Curcanului*

Care a schimbat lângă Balcani
Porecla în renume,

dă dreptatea, ce i-se cuvine, vitelului și modestului dorobanț; aceluși țeran, care lăsa pacnica-i plugăria pentru câmpiile arate cu glonțuri și cu bombe și aruncat fără veste într'una din cele mai sângerose bătălii ale secolului, purtă cu fală și drapelul ce i-a fost încredințat și numele glorios ce i-au lăsat strămoșii lui.

Dăr strălucirea poetică a lui Vasile Alexandri nu trebuie să lase în umbră celelalte merite ale lui.

A fost patriotul nu numai cu cuvântul și cu condeiul, dar cu inima și cu faptul. Amestecat în mișcarea dela 1848, el plăti cu exiliul aceste aventuri generose.

*Rătăcindu în țeri străine
De caminu-mi depărtat,*

cum dice un alt poet român, pe la Paris, pe la Constantinopol, pe la Turin, el puse în serviciul țerei lui toate cunoștințele, totă inteligența lui. Amenitatea formelor lui, amabilitatea nespuse a unui caracter tot-deuna binevoitor, spiritul lui ager și plăcut, îi înlesni această misiune, astfel încât isbuti a face ca aspirațiunile și dorințele României să fie din ce în ce mai cunoscute și mai primite în societatea cultă, și în cercurile politice din străinătate. Cine nu știe mișcarea ce se producea atunci în favoarea noastră în opinia publică din străinătate și mai cu seamă în generosa Franță?

În anii 1855—1856 lucră la Constantinopol, la Turin, la Paris mai cu seamă pentru a interesa la sorțea noastră pe acei, cari dispuneau atunci de sorțea Europei. Se știe succesul acestor silințe ale patrioților români, printre cari Alexandri ținea un rang așa de eminent.

La 1857, întors în țară, el fu unul din cei mai arători factori ai unirei țerilor surori, unire, pe care trebuia să o cânte în versuri și în puține zile se află pe toate buzele și în toate inimile.

La 1858, sub Cărmăcia de trei, el fu ministru al afacerilor streine a Moldovei și pentru prima oară după mult timp se auzi un limbaj patriotic și o apărare energetică a drepturilor și a intereselor țerei.

La 1859 el a fost întâiul ministru al afacerilor streine, al Principelui Cuza. Amic intim al Domnitorului, care a făcut unirea și a pus temelia edificiului, care s'a ridicat așa de sus, el fu omul lui cel mai de încredere. În nenumerate rânduri trată cu Napoleon al III despre diferitele chestiuni în care țera românească recurgea la sprijinul împăratului, pe atunci cel mai puternic din Europa. Grație acestei protecțiuni, der grație și creditului de care un trimesc al Alexandri se bucura, multe chestiuni grele fură hotărâte în sensul aspirațiilor noastre naționale. Alexandri fu der cel dintâiu Român, care chiar fără caracter oficial isbuti să ne dobândască o bună-voință atât de puternică și de folositoare.

După 1866 a luat parte ca deputat, ca senator, ca ministru al țerei în străinătate la mișcarea politică din ce în ce mai propășitoare a națiunii noastre. Sorțea a voit că la sfârșitul vieții se întorca ca reprezentant al țerei pe acel pământ al Franței, în acea țară, unde chiar exiliul este îndulcit, unde a trăit ca tiner, unde a învățat, unde a cugetat, unde a luptat pentru țera lui și unde a biruit. Deși interesele cu cari a binevoit să se însarcineze nu mai aveau importanța intereselor, care se agitau pentru noi la 1857 și 1858, totuși trecutul lui ilustra, afabilitatea nespuse a manierelor lui, îi asigură pe lângă guvernul francez o situațiune excepțională.

Reprezentantul Franței, care ne face onoare a asista la această tristă ceremonie, pentru care lucru i mulțumesc în numele guvernului, prin acest act de curtenie ne dă proba stimei și iubirei de care Alexandri se bucura pe lângă toți în țară, unde a reprezentat atâta timp regatul român.

Lovit de o crudă boală, a cărei suferințe le-a purtat cu răbdare și energie unui Român și a unui creștin, a venit să se dea ultima suflare pe pământul iubit al Moldovei, pe acel plai dela Mircești, a cărei luncă a cântat-o, și care de sigur în primă-veră numără mai puține flori, decât florile neperitoare și neprețuite ale geniului lui. El a murit, der geniul lui trăese și va trăi. Astăzi România întreagă trebuie să ingenunche înainte acestui sicriu.

Femeile române, ale căror grație și frumsețe le-a cântat, ostași a căror vitejie a laudat-o în sfârșitul acestui poet român, cu al cărui suflet el a imbinat sufletul lui, și care n'a avut iubire, ură, durere sau fericire, care să nu răsune în versul lui neperitor. El a a murit, der lasă țerei o mândră, o trainică moștenire. Este suvenirea vieții lui oneste și patriotice, este în fine glorioasă lui operă literară, care va dăinui câtă va suna limba română pe malurile Dunării și prin desigurile bătrânilor Carpați.

Acesta să fie mângăierea acelor de

apropo, care l'amă perdut, căci doliul lor este doliul întregii suferințe românești.

Glasul emoționat, totuși clar, al d-lui Lahovari, talentul său oratoric și simțimentele, ce i inspirau cuvintele, au impresionat și au induioșat până la lacrimi întristată adunare.

D. D. Sturza în numele Academiei române ia cuvântul după d. Lahovari și arată meritele marelui poet, pe care îl plânge adă întreaga țară.

Vice-președintele societății Junimea din Iași, d. V. Pogor, cu vocea înecată în lacrimi arată ce a fost Alexandri pentru literatura românească. D. Pogor povestese înființarea societății Junimea, al cărui suflet era Alexandri. D. Ionescu-Gion în numele societății presei rostese următoarea cuvântare strălucită, pe care o reproducem textual în diarul nostru:

Împună cu întreaga Românie, care de cinci-șase de ani rostese cu drag și admirațiune numele poetului, Societatea Presei, asociațiune a jurnaliștilor din România, unese vocea sa cu vocile tuturor acelor, cari au vestit și vor vesti și de aci înainte, până în cea mai depărtată viitorime, numele și gloria lui Alexandri.

Și cu durerea, care pe om supune în fața perderilor de felul acesteia, Societatea Presei se crede cu atât mai mult îndreptățită a face să se audă și glasul său, cu atât Alexandri a luptat, în anii plini de foc ai tinereții, în rindurile primilor noștri jurnaliști, trimbișii fără preget și cu inimă mare ai redacției naționale.

Se aduc și se vor aduce aci și pretutindeni, prinosele cinstirii nemuritoare poetului, omului de Stat, luptătorului neobosit pe alte tărâmuri ale artei, literaturii și științei. — Noi, jurnaliști români, înălțăm astăzi și vom înălța tot-d-a-una în cerul neprihănit al recunoștinței noastre pe scriitorul, care dăruie muncind în vremuri de grea cumpănă, a sfârșiat golgiul nepăsării, ignoranței și străinismului și cercetând străvechile drepturi ale țerei a arătat contemporanilor săi, de pe piscurile unui trecut glorios, viitorul plin de raie al națiunii române.

Negri, Alexandri. Kogălniceanu în partea acesta a Milcovului; — Bălcescu, Rosetti, Ioan Ghica în partea de dincolo a riului pe care Alexandri l'a sorbit în *Hora Unirii*, sunt luptătorii, cari în țară și în străinătate, la chemarea Istoriei, vor deschide cu gloriă primele pagini ale Presei române.

Ne închinăm astăzi și se vor închina urmașii noștri, ori de câte-ori vom întâmpina în calea cercetărilor noastre figuri de felul acestora.

Căci nici minte, nici inimă de Român neinduoșate și nesguduite nu vor rămâne, în fața iubirei, tăriei de ânger și nemărginite credințe ale acestor protagoniști ai renascerii române.

În scrierile și în faptele lor avem icone desăvârșite a activității continue și roditoare. „*Dacia Literară*” său „*Progresul*”, „*România Literară*” său alte reviste și diare sunt semnele elocințe ale acestei activități. Alexandri colabora la toate, și când, suprimându diarele și revistele, asprimea nemilosă a unor timpuri, ce noi abia înțelegem, înăbușia isvorul dintr-acastă parte, scriitorul redevinea poet, își relua lira și fi în *Doine* și *Ballade*, fi pe teatru și în *Legende*, își continua calea, pe care împreună cu frații săi de luptă, se îndruma într-una pentru a ajunge la unirea, independența, mărirea României.

Diarișmul în principate acuma o jumătate de secol?

Ce chin și ce jale pentru sufletele ardente ale unor tineri ca Alexandri! Diarișmul acuma 42 de ani, în vârtejul revoluțiunii, care topia vechea societate. Ce luptă pe viață și pe moarte, care nu încetă nici decăt pentru a isbucni și mai înverșunată dincolo?

Alexandri și soții săi de luptă trecu prin toate aceste viltori, neclintit în credința lor, tinzând fără smințelă către ținta, care era menirea vieții lor: recunoșcerea națiunii române în afară! câștigarea libertăților înăuntrul! — o întreagă epopee de luptă, strădăni și sbuciumări pe care Provedința a pus-o la porța istoriei noastre contemporane, și care ne face pe noi, copiii timpurilor de acum, să ne uităm la eroii acestei epopee cu respectul și cu admirațiunea cu care odinioară, în Fortul din Roma-Mumă, Poporul se uita la pontificii supremi,

pastrători ai sântelor tradițiuni stră-bune.

Și ne uităm cu respect și admirațiune; și ne silim să înțelegem pe omii ca Alexandri; și nisim a cuprinde în întregul lor faptele acestei generațiuni printre lucfării cărora va străluci vecnic Alexandri, — pentru-că nicăeri, în fastele istoriei universale, nu găsim o generațiune și nise luptători, cari în mai puțin de o jumătate de secol, să fi pus în picioare un întreg popor și să fi făcută să rodască, într-o țară ca România, o viață atât de liberă și atât de conscientă în raport cu viața trecutului.

Și de aceea o! poete! când va fi să reinvigorim iubirea noastră de țară, să lămurim vederile noastre în marile chestiuni naționale, să înmulțim puterile noastre pentru consolidarea, întiderea și glorificarea operei vostre; — când va fi să punem umărul la înălțarea României pe pedestalul ce în Evangeliiul vostru stă scris, — noi, diariștii români, cercețiș grăbiți ai zilei de mâne, nu ne vom aduna mijlocele propriie la atingerea acestor sfinte scopuri nici din cărțile străinătății, nici din exemplele omenilor mari din alte nemuri, — ci, — cetind scrierile vostre, meditându asupra faptelor vieții vostre, îndreptându-ne ca și către nise focare de divină inspirațiune, spre mormintele din satele, adă istorice, Golești, Mânjina, Mircești, vom găsi lumina cea adevărată, arătarea cea nemincinosă a viitorului mării patrie române.

Și pentru-că eternă va fi iubirea de țară în peptul Românului, eternă de asemenea va fi și memoria acelor, cari după o secetă cumplită au aruncat în ogorele României primele semințe ale rodelor de astăzi.

Semenător de geniu vei continua, o poete! și de aci înainte și în vecinicia pentru toți Românii Daciei Traiane viață vie, viață plină ce ai avut și până acum! Căsa timpului nu seceră, Moarta nu atinge suflute și inimă ca sufletul și inima lui Alexandri.

Au vorbit în urmă d-nii Nicolae Ionescu, în numele școlilor, Grigore Manolescu în numele teatrului, Stefan Velescu, în numele conservatorului din Bacureș.

Regretăm, că lipsa de spațiu ne împedează d'a publica aceste cuvântări, cari toate se uniau într-a face lauda marelui bard dela Mircești.

Înmormântarea: După terminarea tuturor discursurilor se cobori cosciugul, ce conținea rămășițele trupesci ale poetului în cavoul ce a fost construit în grădină, între scumpele flori ale poetului, aproape de tot ce iubise și cântase el cu atâta dragoste și farmec, și de unde pôte va auzi vecnic concertul în luncă, în lunca dela Mircești, nemuritoare, ca și stăpânul ei.

Onorurile militare: Onorurile militare au fost făcute de un batalion din al 7-lea regiment de linie, o companie din reg. XIII dorobanți, o baterie de artilerie din reg. IV. Două muzici militare au intonat imnul funebru.

Cei nou și cu sergentul de cece: Nou soldați din regimentul de Vâslui și un sergent au plecat Sâmbătă dimineața din Vâslui și au făcut drumul pe jos până la Mircești cu drapelul în doliu. Pe ori unde treceau în drumul lor erau întrebați de unde vin și unde merg. Ei răspundeau plini de jale:

Plecat-am nou din Vâslui
Și cu sergentul de cece...

cu mâna arătau Mirceștii și din ochi le picurau lacrimi fierbinți.

Poetul lor, dragul lui Peneș Curcanul, nu mai era și ei veniau la Mircești, ca ei, nimeni altul, să cobore în pământ trupul a celui, ce i-a cântat pe ei și isbânde țerei românești. La vederea celor nou și cu sergentul de cece, și la răspunsul ce dau ei, lacrimile curgeau din ochii tuturor.

Broșura d-lui Axentie Severu.

Eroul neînfrânt dela 1848, figura istorică și impunătoare din lupta pentru drepturile nemei românești, d-lu Axentie Severu, a

publicat în zilele trecute o broșură, sub titlul „*Răspuns d-lui colonelul conte Alexandru Teleki*”. Fa-cem cunoscută cetitorilor noștri această broșură, pe care o traducem din ungurese, căci pe lângă aceea, că valoarea ei este mai pe sus de ori și ce îndoielă, din punct de vedere istoric, mai are și caracterul de-a ne împărtași idei și argumente scrise în adevărat spirit românesc. Etă cuprinsul ei:

Sub titlul „*Akaszofa helyett kegy-dij*” (În loc de furi pensă) a apărut în Ianuarie anul curent un articol al d-lui colonelul în foia clusiană „*Magyarság*”, apasă deja. Articolul este următorul:

„Nu de mult colonelul Alexandru Teleki și-a adus aminte de un onvedu bătrân, care era sergent și care s'a luptat până în sfârșitul în lupta pentru libertate și a murit ca cerșitor într-un grajd.

„Cât de deosebită e sorțea lui Axentie, care până a ținut revoluția și-a câștigat o avere de 800 jugere pământ arător, 60 de jugere viid și 1000 jugere de pădure. El a trăit în Cricău multă vreme, până ce în fine a fost scos din proprietatea sa cu puterea brachială. Cine a fost Axentie Severu? El, figura cea mai neagră a revoluțiunii, el, de al cărui nume sunt legate amintiri înfiorătoare. — Istoria vorbesce de pustiirea Aiudului, de moarta celor 187 Unguri în Ighiu, de sângele celor 188 eroi dela Cricău, cari au fost măcelăriți în pivniță; toate acestea se legă de numele lui Axentie. El a tras în țepă pe copiii părinților uciși, pe femei le-a masacrat... Omul acesta trăese încă și adă, este de 73 ani, figură uriașă și spătăsă, de care nici timpul nu s'a prins și pe care pasă de pasă îl urmărește umbra sângeră a Ungurului ucis tălăresce, — el în loc de furi trage pensă.”

Trecut-au deja 42 de ani de când foile unguresci se ocupă din când în când în astfel de mod de persoana mea, până în fine unii au vestit, că m'ar fi spențurat, alții că m'ar fi împușcat, er alții că m'ar fi spintecat un taur.

Nici-odată n'am răspuns nimic la nici una din aceste vesti, fiind-că eu țin, că e păcat a pierde timpul cu răspunsuri la gugumăni anonime. — Ba chiar mă bucuram, când cetiam astfel de vesti despre moarta mea pricinuită prin om, sau prin taur, gândind, că doră cel puțin acum la bătrânețe imi vor da pace și cel mult, decă vor pune odinioară pe mormântul meu o inscripțiune, cum i s'a pus lui Mihaiu-Vodă Vitezul, de antecesori săi.

Der fiindcă notița atât de deho-nestătoare de mai sus referitoare la mine, colegul în proprietate, nu e scrisă de un anonim, ci de un om cu renume în societate, nu mai pot s'o trec cu vederea.

Deja după legile firei trec prin cei din urmă ani ai vieții. E timpul suprem der, chiar și pentru acesta, să-mi ridic vocea în contra astorfel de acuse defaimătoare și nedrepte, ridicate asupra numelui meu, să nu le lasă ca acele să se lege de memoria mea în mod nedemn prin aceea, că aș tăce și mai departe, — ca până acum — și mă indestulesc numai cu consciința mea împăcată ținându-mă de principiul: „*conscia mens recti famae mendacia ridet*.”

Presupun, că d-ta, d-le colonel conte, ești forte gelos de ciustea d-tale. Mă miră deră, că d-ta numai ca să faci cu atâta mai băttore la ochi sorțea acelu honvedu din numitul articol, mă amutesc cu atâta necruțare și mă pui în paralela cu acela, aducându la adresa mea un întreg șir de invinuiru rușinoșe, care tôte până la una nu sunt altceva decât apucături nefundate. Cu atâta mai mult mă miră de această procedură, cu câtă însuși d-lu colonelul conte are proprietate în Cricău și astfel a avut o sută de ocașuni ca înainte de-a murdări și negri astfel pe colegul său proprietar să-și câștige

convingerii despre temeinicia, sau netemeinicia invinuirilor sale. Asta ar fi fost mai nobil și mai cuviincios pentru un om ca stimabilul d-nu colonelul.

Să luăm însă de-arendul afirmățiunile sale neadeverite :

Mai întâiu, decât eu mi-am câștigat atâtea avere, de câtă face amintire d-lu colonelul, de ce m'au espropriat din ea? și de ce s'a aplicat puterea brachială în privirea unui om?

„A trăit timp îndelungat în Cricău... Dér acum unde trăești? Ești, astea sunt totu atâtea întrebări, cari așteptă răspuns, dér d-lu colonelul l'a retăcut. De ce? Dóră pentru-că nu l'a știut? Dér, decât nu l'a știut, avut'ar fi privilegiu foarte bun și ușor de a-și trage informațiunile despre adevărata stare a lucrului chiar și numai dela dirigătorul său din Cricău; astfel nu s'ar fi spus acum la bătrânețe a im-prăștiia în lumea largă astfel de neadeveriri.

Da, pentru-că proprietatea câtă am fost eu în stare să câștig, o am și acum. Din această proprietate nu m'au putut scote nici când și nici nu m'au scos vre-odată. Și adă trăesc în aceea aici în Cricău, dér această proprietate abia trece cu puțin peste 60 de jugere; prin urmare neadeverul susținut de d-lu conte la poziția acesta nu este mai puțin de 1800 jugere.

Proprietatea aceea, din care am fost scos, dér nu cu forța, fiindcă de acesta nu era lipsă, nici-odată n'a fost a mea, ci a erarului, în care eu ca arendaș am băgat averea nevetei mele de 9000 fl. căpătată ca dăstre, care sumă de bani am și perdut-o din grația guvernului unguresc al lui Giczzy; totu din pricina acestei arende mi-am pus pe spate și o datoriă de 2000 fl. și acesta pentru-că după expirarea termenului arende guvernului unguresc fără nici o cauză îndreptățită, chiar numai din patriotism modern, nu mi-a dat mai multu mie în arenda moșia din cestiune, la care eu am făcutu mari investițiuni, ci a dat-o pentru aceeași sumă unui jidan cu numele Bürger. „S'a aprinsu móră numai ca să se pustiască șorecele,“ adică eu.....

Și acesta este o trăsură caracteristică, a căreia urmare a fost, că statul pentru totdeauna a pierdut această frumoasă moșie, fiindu-că mai târziu întregă moșia s'a vândut celui ce m'a subsăpatu numai cu 7000 fl. și încă pe lângă condițiunea ne mai pomenită, ca părțile măruntă ținătoare de ea să le potă vinde și înainte de a plăti prețul de cumpărare. Astfel elu din vânzarea părților de moșie aflătoare în Bărbăntu, Chișfalău, Ighiu, Bucurdea și Benic și-a scos prețul moșiei cumpărate, pe care plătindu-lu, moșia din Cricău i-a rămasu pe nimic cu móră și cu castelul lui Apaffy cu totu, plus 16,000 fl. după răscumpărarea regaliilor....

Ei, dér D-Vóstre, d-le colonelul, vă trebuiesc astfel de „Herger-Berger“ patrioți, pe cari îi învredniciți cu titluri și ranguri de nobil și cu demnități aristocratice, pentru-că vă scotă din moșiile D-Vóstre. — Decă D-Vóstre Vă place să lucrați astfel, poftiți și continuați.

Dér să ne reintorcem la întâmplările din 1848.

De ce a și fi eu „cea mai negră figură a revoluțiunei?“ „Pustiirea Aiudului“, „Mórtea celor 187 Unguri din Ighiu,“ „Sângele celor 188 eroi dela Cricău“, de ce adică s'ar lega toate acestea de numele meu? — Cu esplicarea și motivarea acestora încă mi-a rămasu dator d-lu colonelul, asemenea ca și soții d-sale. — Nici n'ar fi lucru înțeleptescu a pofti, ca unu începutu rău să aibă continuare și sfârșitu bunu.

Ei, dér permite-mi, d-le colonelul, să-ți dovedesc cu date și nu cu vorbe goale, că și afirmările acestea ale d-tale sunt fulgi totu așa de ușori, ca pove-

tea, privitoare la poziția mea de proprietar, de mai susu.

Ținū de necesară a observa aci, că eu dela 1845—1848, adică până la izbucnirea revoluțiunei în România (11 Iunie) am fostu profesorul de limba latină în Bucuresci. Eram așadără omu sêrac și intratū deja în muncă, și nici decum unu trândavū proletarū. După izbucnirea revoluțiunei de acolo am fostu designatū și denumitū secretarū de prefectură în județul Ilfov și am fostu trimisū de cătră Florianu Aronū a comisariū, cu scopū, ca umblândū din satū în satū să deslușescū pe poporū asupra constituției și se liniștescū neînțelegerile ivite între boeri și țărani.

Astfelu din profesorū am devenitū funcționarū politicū, dér totu apostolū alu păcei și pe tărēmūlū acesta.

Intr'acestea mi-a venitū la ureche, că Bărnăuțu, fostul meu profesorū iubitū, Laurianu, binefăcătorul meu în Bucuresci, și călugărul Bălescu suntū arestați, pentru-că au luatū și ei parte la adunarea națională ținută la 15 Maiu în Blășiu.

Eu nu puteamū înțelege de locū acesta, căci adunarea a fostu permisă pe cale legală și a decursu în ordinea cea mai bună, și decât bine imi aducū aminte, chiar în prezența și sub inspecțiunea Esceleței Sale contelui Nicolae Bánffy, care a luatū parte ca comisariū guvernialū. Prin urmare, decât cei mai susu amintiți au comisū vre-o greșelă prin aceea, că au fostu și ei prezenți, atunci trebuia să fiă arestatū și contele Nicolae Bánffy, — seu atunci nimeni. Și tocmai aceea ar fi fostu mai cu cale, ca nimeni să fiă arestatū, mai alesu fiind-că e lucru cunoscutū în publicū, că adunarea din Blășiu s'a ținutū în urma învoirei guvernului și a decursu în ordine atătū de exemplară, încatū comisarii unguri trimiși au accentuatū acesta în rapórtelū lorū cu laudă.

Eu îndată ce-am auditū despre arestarea amicilor mei, m'am hotărîtū nu mai decât a merge acasă pentru a elibera pe bunii mei ómeni și pe consăngeni mei.

Înainte însă de-a ajunge eu acasă aceia au fostu eliberați, dér puși sub supraveghiere politică. Mai erau însă deținuti Simeonū Popū, Balintū și Moga în Aiudū, Ladislau Popū și Micașu în Tergulū-Mureșului, pe când Romanū, Buteanu, Baternai și alții mai mulți au emigratū fiindu goniți din simplul motivū, că luaseră și ei parte la adunarea națională din Blășiu. Dusu-m'am deci și eu la adunarea națională din Orlatū, unde grănișerii și-au declaratū alipirea lorū cătră casa Habsburgică, jurândū sub stégulū Austriei. De aici am plecatū la o adunare ținută în Blășiu unde și noi cei din muniopii am juratū credință casei Habsburgice sub stégulū austriacū. Din această adunare am trimisū o deputațiune la Clușiu, ca în numele nostru să protesteze: 1) în contra înrolării ilegale; 2) în contra continuării arestărilor politice; 3) să pretindă eliberarea arestaților noștri politici și să declare, că ne-amū resculatū.

Intr'acestea s'au luatū dispozițiuni de organizare. Totu atunci am fostu alesū și eu prefectū.

(Va urma.)

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciul biroului de coresp. din Pesta.)

Agramū, 13 Septemvre. Academia sudslavică, ce stă sub protectoratul lui Strossmayer, are de cugetū a numi ca membrii pe cei mai cunoscuți publiciști din țările slave spre a da espresiune astfelū ideii solidarității slave.

Berna, 13 Septemvre. Guvernul de până acuma conservativū alu cantonului Tessin a mobilizatū trupe și a cerutū dela cantónele Uri și Luzern ajutorū. Consiliul federalū a însărcinatū pe comisariul Nennig ca să disolve guvernul și actele

lui să le declare de nule; pe cei prinși să-i elibereze și să lucreze ca guvernū, până când nu se va alege unu guvernū legalū în totă regula.

ECONOMIA.

Sămănăturile de toamnă.

Suntemū în ajunul sămănăturilor de toamnă; ba pe multe locuri pôte agricultorii noștri vorū fi și sămănatū grăulū seu sêcara. Cu această ocaziune credemū a nu fi de prisosū, decât vomū aminti unele condițiuni sub care cerealele amintite se potū desvolta mai bine și prin urmare ne putemū asigura recolte mai abundante.

Grăului îi place pământul humosū și lutosū, precândū sêcării îi mai priesc pământul năsiposū și vârosū.

În câmpurile împărțite în trei hotarē (sole) grăulū și sêcara se sămănă în ogorū, érá în câmpurile comassate se sămănă de regulă după mazăriche, napī, trifoiu, seu lucernă.

În ogorū se facū, pentru cultura grăului și sêcării, de regulă câte trei arături: ogorulū, întorsulū și sămănatulū, érá în câmpurile comassate, numai câte două, ogorulū și sămănatulū.

Arăturile de ogorū suntū mai bune când se facū adēnci. Arături adēnci se chiamă acelea, cari trecū preste 0.2 m. Arăturile adēnci suntū de mare însămănatate; în ele rădăcinile sămănăturilor potū străbate mai la adēncime, ca în cele superficiale (pe deasupra), prin urmare suntū mai scutite de secetă și află totū-odată și terenū mai largū pentru a se nutri.

După cum amū vedutū însă, agricultorii noștri se ferescū de a face arături adēnci, sub pretestulū de nimicū, ca să nu scotă la suprafață pământu sterpū din subsolū, care ar fi vătămătorū sămănăturilor. Acesta s'ar întâmpla, când amū sămăna îndată după facerea ogorulū, după ce însă și pământul din subsolū vine în atingere cu agenții vegetațiunei: apa, căldura, aerul și lumina, se îmbunătățesc, ca și celū arabilū.

Să fimū bine înțeleși: numai pentru ogorū recomandamū arăturile adēnci, căci pentru sămănatū ele nu numai, că suntū de vre-unū folosū, dér potū deveni chiar stricacióse, îngropându-se sămănta prea adēncu în pământū. La sămănatū suntū de ajunsū ca să se facă arăturile de 6—8 cm.; făcēndu-se mai adēnci, ele potū îngropa sămănta la o adēncime de unde se nu mai potă răsări, ci se se putredescă numai. Căci după unū lungū șirū de observări și esperințe s'a constatatū: că germulū din bobū, ca și celū din ou, se nutresce din materiile ce-lū încunjură; decât materiile acelea se finescū și elū (germulū) totū nu pôte eși la lumină, atunci de sigurū, că trebuie să móră. Acesta pentru bobū se întâmplă atunci, când cade pré afundū în pământū.

În privința sămănatului în economiile mai mari suntū tare de recomandată „mașinile de sămănatū“, cu cari nu numai, că se îngropă sămănta proporționatū, dér se mai cruță încă și multă sămăntă.

Din cele espuse se vede déră, că arăturile trebuie să se facă treptatū din adēnci la ogorū, totū mai superficiale la întorsū și sămănatū.

Acēsta ar fi prima condițiune pentru reușirea unei bune recolte de grău seu sêcară.

A doua condițiune ar fi, ca agrii mai puținū roditori, seu sterpi, să fiă îmbunătățiți cu gunoiu (bălegarū).

În privința acesta bunul Creatorū a întocmitū lucrul atătū de înțeleptesc, încatū omulū n'are decât să esecute voința celui pré înaltū. Animalele se nutrescū cu plante, pe cari după nutrire le redau éráși plantelorū sub formă de escremente. Care va să dică după Lavosier, că: „în natură nimicū nu se perde, nimicū nu se crează, ci totulū

este numai o transformațiune și deplasare continuă a materiei și a forței.“

Nutremēntulū, care-lū primescū animalele dela plante, e de două feluri: organicū și anorganicū. Nutremēntulū organicū servece la întărirea organelorū, ér celū anorganicū ese sub formă de escremente (balegi) pentru a servi mai departe la nutrirea plantelorū.

Pentru a înțelege mai bine această trebuie să scimū, că și nutremēntulū plantelorū e de două feluri: organicū și anorganicū. Nutremēntulū organicū și-lū iau plantele din atmosferă și constă din: oxigenū, azotū, carbonū și hidrogenū; ér celū anorganicū și-lū iau din pământū și constă din: sare, varū, ferū, potașă, sodă, acidū fosforicū, acidū sulfuricū etc. cu totulū vr'o deee elemente.

Nutremēntulū organicū din plante se preface în animale în carne și óse, ér celū anorganicū în escremente. Acestea se transportă pe agrii pentru a ajuta produțiunea.

Trebuie să scimū acum, care gunoiu este mai bunū pentru sămănatūle de toamnă?

Gunoiulū prospētū nu este bunū la sămănatūle de toamnă, fiind-că elū conține unele ciuperci nedesvoltate, cari atăcândū bobulū îl facū de face tăciune. Asemenea nu e bunū gunoiulū încă nedescompusū bine, în care s'ar mai afla rămășițe de sămăntă de burueni etc.

Celū mai bunū gunoiu pentru sămănatūle de toamnă este celū mai bine descompusū (putredū). Gunoiulū de cai fiindū mai caldū, e bunū în pământurile lutosă, celū de boi și vaci în pământurile vâroșe și năsipose, ér celū de bivoli în pământurile humose.

Gunoiulū se duce pe agrii atunci, când agricultorulū nu are altă ocupațiune. Pentru sămănatūle de toamnă e bine a se duce înainte de ogoritū seu întorsū. Intr'unū agru cu pământū sterpū se punū câte 40—60 carū la hectarū, ér în agrii cu pământū mai productivū pe jumătate.

Agrii îngrășați cu bălegarū dau o produțiune de grău seu sêcară aprópe îndoită, ca cei neingrășați. Despre această s'au convinsu toți agricultorii noștri, deóre-ce îi audimū adesea dicēndū: „decă ducū gunoiu la locū, apoi dă Dumnezeu norocū.“

La noi s'au dedatū agricultorii a îmbunătăți agrii numai cu gunoiulū vitelorū; în Germania și Francia mai întrebuițeză agricultorii încă și materiile fecali (escrementele de prin âmbiatori), cenușa de pe la fabrici, varulū, sarea etc. ér în timpulū din urmă s'a inventatū unū nou produsū mineralū numitū gisimentū, care conținēndū părți însămnate de acidū fosforicū, azotū, potașă și varū, pôte înlocui gunoiulū naturalū. Acestū gisimentū s'a descoperitū în Francia nordică, Pasulū de Calais, Floringhen și alte localități și a începutū deja a fi întrebuițatū în agricultură.

Agricultorulū francesū spesēză cu întreținerea și îmbunătățirea agrilorū săi mai multū ca alū nostru; elū și pôte produce mai multū. Precândū la noi o recoltă mijlociă de grău dă numai 20 hl. la hectarū, în Francia dă dela 35—40 hl. la hectarū.

Să vedemū câtū subtragemū noi în totū anulū prin recolte și apoi ne vomū convinge ușorū, că trebuie să gunoimū în totū anulū nu numai agrii, ci chiar și fēnașele?

O recoltă de grău absorbē dintr'unū hectarū pe anulū 180 chilograme, cartofii (crumpenele) 265 chilogr., fēnulū naturalū 300 chilogr., trifoiulū 320 chilogr., fagulū 215 chg. molidulū 158 chg. etc. Acum, decât noi în totū anulū luămū de pe agrii prin recoltă câte o cantitate însămnatā din materiile nutritóre, érá în schimbū nu mai adaugemū nimicū, de sigurū trebuie dela unū timpū să scadă și recoltele, căci din saculū, care totū iai și nu mai adaugi nimicū, odată ajunsū la fundū.

A doua condițiune ar fi așadără, ca

agricultorul să-și îmbunătățească cu gunoii agrii mai sterpi și neroditori.

A treia condițiune fără de care nu se poate face sâmbenatul, este sâmbența. Acesta este de mare însemnătate în agricultură „câci ce sâmbenți, aceea răsare.”

În privința sâmbenței din vechime agricultorii noștri au întorsu grija cea mai mare, fiă prin aceea, că agrii destinați ou holdele de sâmbența s'au lăsat să se cocă mai bine, fiă prin aceea, că au alesu de sâmbența grăul și sâmbența cea mai bobonată (cu bobul mare)

În timpul din urmă s'a făcutu în privința acêsta unu pasu mai departe: Hallet, Moory, Șireff etc. au începutu a alege sâmbența purcendând dela unu singuru individ. Hallet d. e. a alesu din holda lui cea mai frumoasă spicul celu mai bine dezvoltat și mai coptu. Pe acela l'a sâmbenat într'unu locu deosebitu, der bine preparat. Când a fostu la maturitate, a alesu din tôte spicele pe celu mai frumosu dîcendû: „acêsta este spicul celu mai frumosu în totu grăul meu.” Pe acêsta atâta l'a totu sâmbenat, până ce a ajunsu a avê grăul celu mai frumosu de sâmbența, care astâci este forte renumitû în lumea agricolă. Purcendând astfelu, voru dîce pôte multu din agricultorii noștri, până când vomu ajunge să avemu grăul câtu ne trebuie de sâmbența. Hallet a pututu să dîcâ la patru ani: „astâci am din bobul sâmbenat acuma'su patru ani cincî hectolitru grău selecționat (alesu); și noi dîcemu agricultorilor noștri: „voiesce și vei putê.”

Precum în imperiul animalu numai din vite frumoșe de prăsilă se nascu totu vite frumoșe, așa și în imperiul vegetalû numai din sâmbența alêsă se potu produce holde alese. Au cercatû unii agricultori a aclimatiza asemenea grău selecționat, der ou puține rezultate. De aceea este mai bine, ca pentru sâmbența să-și alêgă fiă-care agricultorû din grăul lui celu are mai bunu pentru sâmbenat.

Se nasce acum întrebarea: câtâ sâmbența trebuie să sâmbenamû într'unu agru de unu hectaru (2 jugêre)?

În economiile mari, unde se sâmbenă cu „mașina de sâmbenat”, nu se măsura, deore-ce mașina numai câtu lasă țevile, pôte arunca. Totu așa facu și unii agricultori: mergu cu mâna aruncândû sâmbența de douê-ori pe unu locu. Regula este, că cam cincî hectolitru se receră la unu hectaru; der nici ou regula fără excepțiune: în agrii mai bunî aruncamû sâmbența mai puțină, êr în agrii mai sterpi cea mai multă, fiind-că mai și pere.

La sâmbenatul din mâna, dîcâ e timpul ploiosu și rece, aruncamû sâmbența numai de-asupra, adecâ după-ce am aratu agrul; êră dîcâ e timpul uscatu și călduros, putemu arunca jumătate deasupra, jumătate dedesuptu.

În presera sâmbenatului, grăul se face ou lapte de varu, s'au ou sare și pîtră de mieruitu, pentru ca să nu lû mănânce șorecii și insectele.

Timpul celu mai potrivit pentru sâmbenatul grăului și sâmbenatului înaintea și o sâmbenatû după dîca crucii 14/26 Septemvre.

Cu câtu se sâmbenă mai de timpuriu, ou atâtu se pôte desvolta mai bine și prin urmare gerul și vînturile reci de peste êrnă nu potu strica așa tare, ca când arû întra peritû în êrnă.

După-ce agricultorul a sâmbenat și grăpatu agri sâi, activitatea lui încetăz și întrâ la mijlocu agenții vegetațiunei: aerul, lumina, căldura și plôia.

Aerul, care înconjură întregu pământul, atâtu este de trebuinciosu la creșterea sâmbenții, încâtu fără elu bolul nu pôte răsari, êr planta nu pôte vegeta. Acesta o putemu vedê mai bine la vîrsari de apă, unde apa fiindu mai grea, silesco aerul să iasă afară dela rădîcină, după-care și planta vedemû că se uscă și pere.

Lumina încă este de lipsă la creșterea și dezvoltarea bonului, deore-ce plantele crescute în casă fără lumină sunt albe și palide, ca și ômenii ținuți în temniță.

Căldura este isvorul vieții plantelor. Fără căldura plantele nu aru putê trăi pe pământ, ar îngheța de frig. Isvorul căldurei este sôrele; elu este isvorul nescatû alu vieții organice pe pământ.

Plôia purtată de nori și vîrsată la timp peste sâmbenatû, este totu așa de lipsă ca și aerul, lumina și căldura, de ore-ce fără plôia sâmbențele nu ar putê răsari, ci s'ar usca de căldură.

Acêstia suntû dera agenții (îmbol-ditorii) vegetațiunei sâmbenței; dîcâ ei urmêz regulatû, ne potu asigura recoltele cele mai frumoșe, în casul contrar: „tôtâ strădania omului e deșertă,” după dîsa st. scripturî.

Când agricultorul a făcutu arăturile în agrii sâi, precum am amintitû, când și-a îmbunătățit agrii cu bălegari și când a sâmbenat sâmbența cea mai bobonată și alêsă, atunci își pôte întemeia speranțele cele mai frumoșe într'o recoltă abundantă de grău și sâmbenă, deore-ce nu se înșelă.

Ioanû Georgescu.

MULTE ȘI DE TÔTE.

Mângâiere.

Stanû, ca prietinû de casă, mângâindû pe Branû pentru pierderea soției sale, așa e de mișcatu, încâtu începe a suspina tare. Branû mișcatu și elu de vorbele pretinului sêu, dîce suspinândû și elu: „Curagiu, curagiu, frate! Acuză mē însorû êră!”

Bani arși.

Se telegrafiază din New-York: În Hyavotha (Cansas) a eruptu unu focu mare, care a mistuitû în scurtu timpu trei părți din mijlocul cetății. Pompierii n'au fostu în stare să oprêscă focul. E tēmă, că va arde întregă cetatea. Intre edificii nimicite este și banca cea mai mare, în ale cărei boltituri s'au topitû *cinci-deci de mii dolari în aur* și multe efecte de valere.

Sciri comerciale.

B.Pesta, 6 Sept. Negocul de produse a fostu forte restrinsu în sâmbenă trecută. Mișcarea în cele mai multe articole a fostu neînsemnată. Manufacturî se cumpêră continuu pentru tōmnă și êrnă. Numêrarul restrinsu; în urma ridicării procentelor la banca austro-ung. s'au urcatu procentele și în piêtă.

Negocul de cereale. Intre scirile de pe piețele esterne de celu mai mare interesu suntû cele din New-York; acolo totâ sâmbenă prețurile au mersu în jos. În Germania încă a fostu ținută slabă și prețurile grăului și a sâmbenii au datu înderêtu. În Franca variațiunile prețurilor neînsemnate, tendența slabă. În Anglia s'a anunțatû la începutu ore-care urcare, erî însă êrăși au recađutû la statul de mai înainte.

În B.Pesta negocul de grău a fostu animatû peste sâmbenă. Mișcarea a fostu 200,000 măji metr. Pentru esportu s'au cumpêratu cam 300,000 măji metrice.

Sâmbenă s'a căutatû bine, urcându-se în prețu cu 20 cr. mai sus, cumpêrandu-se atâtu pentru consumatori, câtu și pentru Viena. Mișcare cam de 6000 măji metr.

Orzû pentru nutrețu bine căutatû, prețul s'a urcatu cu 10—15 cr. Mișcarea 6000 măji metr.

Cucuruzul s'a urcatu la începutu la 6.80 fl., mai târziu a scăđutû la 6.15 florinî.

Pâstioșe. Tendența pentru fasole fermă. Veche s'a plătitu cu 7.25, 7.50 fl., nouă 8, 8.50 fl., hîrșcă 6.10; maculû a eșitû mai puțin decum se credea 22—23 fl., lîntea 6—8 fl. prima.

Coloniale. Zaharû. Ploile neîntrerupte au stricatû napii, în Boemia au fostu inundate sâmbenatû întregi. Tôte piețele esterne anunțâ prețuri urcate; în urma acêsta s'au urcatu și la noi. Prima 33—50. 33.25 fl. tăiatu 34—33.50 fl. 100 kilogr.

Cafêua bine căutatû. Ceylon 205, 193 fl., mocea 194—186 fl.

Victuale. Oule s'au căutatû, notêz 46—47 1/4 la 1 fl. Galite. Negocul mîrginitu, prețurile au datu înderêtu. Notêz gâsce grase 2.60, 2.80, rațe 1.60, 1.80, slabe 90, 1.20. curci 1.80, 2 fl. tôte cu pârchea.

Untu 80—90 fl., cartofi 2.10, 2.20, cêpă 3 fl., usturoiu 12 fl. maja metr.

Miere a lipsitû din piêtă.

Cêra de Rosenau 126 fl.

Unsôrea de porcû fermă; ou butoiu s'a plătitu 50.50, 51 fl., fără butoiu cu 49 fl.

Slîmina a scăđutû în prețu. Situațiunea în lănurî totu cam cea de mai înainte, numai în unele piețe esterne s'au schimbatu puțin în favorul vîndătorilor. În cele din urmă 14 dîle s'au vîndutû lănurî de postavu fine mijlocii cu 110—115 fl., alta 90—92 fl.

Pei. Negocul puțin. S'au vîndutû de ôie cu 2, 2.50 pârchea; de Bosnia cu 67 fl. Macedonia 6.80, 12,000 bucăți, Constantinopole cu 54 fl. pr. 100 Kilogr. 2%.

Pei uscate. Negocul restrinsu. Prima boi ung. 69—70 fl., pitlingi 75—85 fl., Kneip 100—110 fl.

Căalendarul sâmbenî		Răpeine.	
Septemvre	are 30 dîle.	Sôrele	resare apune
1890	Piele sâmben.	Căendarul Iulianu	14 Inalt. Crucii
Dum.	2. Mart. Manal.	Căendarul Gregorian	15 Nicodimû
Luni,	3. Mart. Antim		16 Eutemia
Marti,	4. Mart. Babila		17 Lambertû
Mercuri,	5. Prof. Zacharia		18 Copertinû
Joi,	6. Min. Arch. Mich.		19 Sidonia
Vineri,	7. Mart. Sozont		20 Eustachius
Sâmb.	8. (*) Nasc. Precuratei		

Têrgul de rimători din Steinbruch. La 5 Sept. n. starea rimătorilor a fostu de 154,001 capete, la 6—8 Sept. au intratû 3402 capete și au eșitû 5131 rêmânendû la 8 Sept. unu numêr de 152,342 capete. — Se notêz: marfa un-gurêscă veche, grea dela 45 cr. până la 45 1/2 cr. marfa un-gurêscă tineră grea dela 46 cr. până la 47 cr., de mijlocu dela 47 cr. până la 47 1/2 cr. — ușorâ dela 48 cr. până la 49 cr. — Marfa țêrnêscă grea dela — până la — cr. — de mijlocu dela 45 cr. până la 46—cr. ușorâ dela 47 1/2 cr. până la 48 1/2 cr. — Marfa de România, de Bâkony grea dela — cr. până la — cr. transito mijlocii grea dela — cr. până la — cr. însă transito ușorâ dela — cr. până la — cr. ra nsio dto țepôsă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlocii dela — cr. până la — cr. Marfa sêrbêscă grea dela 46—47 cr. transito, mijlocii grea dela 46 1/2—47 cr. transito ușorâ dela 46 1/2—47 1/2 cr. Porci îngrășati de unu anu dela — cr. până la — cr., îngrășati cu cucuruz dela — cr. până la — cr., îngrășati cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântariți a gară cu 4 1/2.

Cursul la bursa de Viena din 12 Septemvre st. n. 1890.

Renta de aur 4%	111.15
Renta de hârtiă 5%	99.35
Imprumutul căilor ferate ungare - aur	112.50
do argintă	97.70
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostâ ungare (3-a emisiune)	110.25
Bonuri rurale ungare	89.20
Bonuri croato-slavone	104.25
Despăgubirea pentru dijma de vinu unguresc	—
Imprumutul cu premiul un-guresc	137.40
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	127.—
Renta de hârtiă austriacă	88.—

Renta de argint austriacă	88.70
Renta de aur austriacă	107.55
Losuri din 1880	138.—
Acțiunile băncei austro-ungare	971.—
Acțiunile băncei de credit ungar.	353.50
Acțiunile băncei de credit austr.	309.50
Galbeni împêrâtesci	5.37
Napoleon-d'ori	8 96 1/2
Mârci 100 imp. germane	55.20
Londra 10 Livres sterlinge	112.55

Cursul pieței Brașovî din 13 Septemvre st. n. 1890.

Banote românesce Omp.	890	Vend	895
Argint românesc	886	"	890
Napoleon-d'ori	8.92	"	8.97
Lire turcesce	10.18	"	10.23
Imperiali	9.16	"	9.21
Galbeni	5.25	"	5.30
Seris. fone. „Albina” 6%	101.—	"	—
" " " 5%	99.50	"	—
Ruble rusesce	141.—	"	142.—
Mârci germane	55.—	"	55.20
Discontul 6—8% pe anu			

(Balsamû de vietă alu lui Dr. Rosa.) Dintre tôte organele, carî compunû interiorul corpului omenesc, cele mai importante suntû fără îndoială stomachul și canalul intestinilor. Pentru aceea este consultu, ca la cea mai mică bolnăvire a acestor organe să abă fiecine unu medicamentu la îndemână, care după o scurtă întrebunțare să delătore bôla. Unu asemenea medicamentu probatû este „Balsamul de vietă alu lui Dr. Rosa.” cunoscutû și forte plăcutu de decenii în întregă Austro-Ungaria, se prepară în farmacia lui B. Fragner, Praga și se capetă în tôte farmaciile mai mari.

Editoru și redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

„CANNABINA” (Trypium) Invențiune forte prețioasă. Premiată adeseori.

Efectul ei sigur și lecuirea ei radicală suntû recunoscute atâtu în țeră câtu și în străinătate. Se întrebunțeză cu succesu strălucitû și sigur contra tururilor bôloru secrete, fiă cât de învechite, specificate în prospectele speciale, care se trimittu la cerere gratisu și franco.

Prețurile preparatelor de „Cannabina” suntû: 1 sticlă mică cu picături 2 fl. 50 cr. O doză întregă pentru bărbați 5 fl. 1 sticlă pentru injecțiune 50 cr., și în sticle de câte 1—2 fl.

Pentru femei preparate speciale pentru întrebunțarea internă și esternă contra bôloru secuale cu descrierea de întrebunțare.

Tôte aceste medicamente se potu comanda prin mandat postalû sêu cu ramburs la singurul fabricantû și proprietarû alu „Cannabinei”:

Andrei Széles de Zagony farmacistu în Algyogy (Transilvania). Expedițiune postală zilnică. 423,20-3

Unu învêțacelû (românû) din casă bună, care posede pe lângă limba sa maternă, limba germană și maghiară, se accep-têză în negocul de coloniale

IOANÛ DUȘOIÛ & FIU. Brașovî.

427,2—2

LECȚIUNI DE PIAN.

Subsemnata aduce la cunoștința onor. publicu, că primesc elee și elee atâtu începători câtu și mai înaintați spre instruire la pianu cu condițiuni forte convenabile.

Elena I. Mantsu. Strada orfanilor No. 7. Strada Scheiloru No. 134. 417,3—3

Farbige Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 7.65
p. Meter—glatt und gemustert (circa 2500 versch. Farben und Dessins)—
verfendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das fabriks-Depot G. Henneberg (K. und
K. Hofliefer.), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. Porto.

== AVISŪ. ==

Mi iau voiã a aduce la cunoștința onor. publică precum că am redus prețurile dela următoarele opuri ce le am în edițiune:

Basmele Românilorū No. 1-12 à 1 cr.

- Dariu,* Ariontū, cu 16 ilustrațiuni legat 30 cr., broș. 25 cr.
- Micul rugătorū, legat à 10 cr., broșatū à 8 cr.
- Micul cãntãrețū în bisericã leg. 10 cr. broș. 8 cr.
- Fãgãrașian,* Fisica, legatã 35 cr., broșatã 30 cr.
- Moldovan S.,* Istoria Ungariei, legatã 25 cr., broșatã 20 cr.

Cu distincã stimã

H. ZEIDNER.

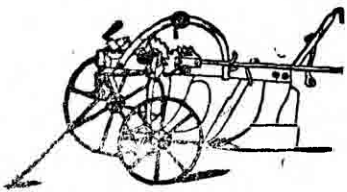
409,3-3

Turnãtoria de ferū și fabrica de mașini a lui SCHLICK, SOCIETATE PE ACȚII IN BUDAPESTA.

FABRICA ȘI BIROULŪ: BIROULŪ ÎN ORAȘŪ ȘI DEPOSITULŪ:
VI., Kũlső vãezi-ũt 1696/99, VI., Podmaniczky-utca 14,

Recomandã escelentũ construatele, solidũ esecutatele și cu mai multe din cele mai mari premii distinsele

Pluguri patent. ale lui SCHLICK cu 2 și 3 brazde,

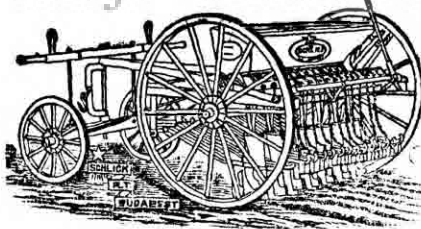
Pluguri Rayal patent.,

Pluguri-Rayal, cari se conducũ de sine, Pluguri originale ale lui Schlick și Vidats cu unũ fierũ (brazdã), unelte pentru lucrarea pãmẽntului, grape și spãrgãtori de bulgãri.

Mașini de semãnatũ în rãnduri „HALADAS“, patentate ale lui Schlick.

Mașini de semãnatũ în latũ, unelte pentru plantarea porumbului și a sfeclorũ pentru pluguri cu mai multe brazde.

Mai departe s'afã: Garnituri de treieratũ cu Vaporũ și cu Vãrteju (Göpel), mori pentru curãțita cerealelorũ (sistemũ Baker și Vidats), mașini pentru prepararea nutrețului, mori pentru sfãrimarea porumbului (cucuruzũ), mori de mãcinatũ și instalațiuni pentru mori de uleiũ.

Mașini originale americane de seceratũ și legatũ snopi, mașini de cositũ érba.

Prețurile cele mai eftine. — Modalitãți de platã favorabile.

Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

281,21-17

Cu înaltã stimã

Directia turnãtoriei de ferū și a fabricii de mașini a lui SCHLICK — societate pe acții.

PATENTE

pentru invențiuni nouẽ îngrijese a le dobãndi în tãte statele biroulũ de patente

LUDWIG v. BENEDEK & Cie.

Budapest, Museum-Ring, 10.

recomandatũ de cãtrã înaltul Ministeriu pentru încrederea inventatorilorũ.

357,6-4

Anualũ peste 500 obțineri de patente.

Unũ tãnerũ

cu 4 clase gimnasiale se primesce ca elevũ în farmacia A. Stenner din Focșani (Romãnia).

422,3-3

332,26-1

Ajutorũ grabnicũ și sigurũ

pentru

SUFERINȚE DE STOMACHŪ ȘI URMãRILE ACESTORA!!

Mijlocul celũ mai bunũ și eficace pentru mãntãnirea sãnãtãții, curãțirea surcilorũ precum și a sãngelui și pentru promovarea unei mistuiri bune este deja pretutãndena cunoscutul și plãcutulũ

„Dr. Rosa's Lebens-Balsam“.

Acestũ balsamũ preparatũ cu îngrijire din erburile alpine cele mai bune și tãmãditãre sã dovedesce ca fãrte folositorũ în contra tuturorũ greutãțilorũ de mistuire cãrcei de stomachũ, lipsa de apetitũ, rigãelei, congestiunilorũ, haemorhoidelorũ etc. etc. În urma eficacitãții sale a devenit acestũ balsamũ acum unũ sigurũ și doveditũ **medicamentũ de casã popularũ.**

Sticla mare costã 1 fl., micã 50 cr.

Mii de scrisori de recunoștinã stau la dispozițiã!

FIȚI ATENȚII!!!

Spre a evita înșelãtorii, facũ pe fiecare atentũ, cã fiecare sticlã cu Dr. Rosa's Lebens-Balsam, care singurũ numai de mine este preparatũ dupã receta originalã, este învãlitã în hãrtia grãsã albastrã, care poartã în lungul ei inscripțiã: Dr. Rosa's Lebens-Balsam din farmacia „zum schwarzen Adler“, B. Fragner, Prag, 205-3 în limba germanã, boemã, ungarã și francezã, și cari suntũ provẽdute cu alãturatã marcã a fabricii luatã sub scutulũ legalũ.

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Veritabilũ sã pãte procura numai în Depositulũ principalũ alũ producãtorului

B. Fragner,

Farmacia „Zum schwarzen Adler“ Prag 205-3.

În Budapesta: la farmacia I. von Török.

Tãte farmaciile din Brașovũ, precum și tãte farmaciile mai mari din monarchia Austro-ungarã au deposite din acestũ balsamũ de viațã.

Totũ de acolo se pãte avea:

Alifia de casã universalã de Praga

(Prager Universal-Haussalbe)

unũ medicamentũ sigurũ și prin mii de scrisori de mulțãmire recunoscutũ în contra tuturorũ inflamațiuniilorũ, rãnilorũ și umflãturilorũ.

Acãsta se întrebunțãzã cu succesũ sigurũ la inflamațiuni. la stagnãțiunea lapteului și întãrirea țitelorũ cu ocaziunea întãrcãrii copilului, la abscese, ulcere, pustule cu puroiu, carbuncule; copturi la unghie, la panariții (ulcerațiuni la degete, la întãrituri, umflãturi, tumãrea glandulelorũ limfatice, lipome etc. — Tãte inflamațiuniile, umflãturi, întãrituri se vindecã în timpulũ celũ mai scurtũ; la casuri însẽ, unde s'a formatũ deja puroiu absorbã buba și o vindecã în timpulũ celũ mai scurtũ fãrã dureri.

În cutiãre à 25 și 35 cr.

FIȚI ATENȚII!!!

De ôrce alifia de casã universalã de Praga sã imitãzã fãrte desũ, facũ pe fiecare atentũ, cã singurũ numai la mine se preparãzã dupã receta originalã. Acãsta este numai atuncĩ veritabilã, decã cutiãrele din metalũ galbinũ, în cari se pune, suntũ înfãșurate în hãrtia roșã pe care s'afã tipãritã în 9 limbi explicațiunea cum sã se întrebunțeze. Împachetate și în cartãne vinete — cari suntũ provẽdute cu marca fabricii de mai susũ.

Balsamũ pentru auđũ.

(Gehör-Balsam)

Celũ mai probatũ și prin multe încercãri celũ mai temeinicũ medicamentũ pentru vindecarea auđului greu și spre redobãndirea auđului perdutũ. 1 Flacon 1 fl. 324,26-9

BRUTãRIA-KIRR!!!

Prin acãsta aducũ la cunoștinã onor. mușterii ai rãposatei mele sãcre **Iulia Kirr**, cã am luatũ asupra'mi renumita ei Brutãriã din

Strada nouã de susũ No. 13 (nou).

Continuarea afacerii urmẽzã sub conducere probatã și promisã a servi totdeuna cu productulũ celũ mai bunũ, precum și de a pãstra soliditatea cea mai strictã în negoțũ.

Invitũ pe onor. mușterii de a'si procura și mai departe cele de trebuințã dela mine, cu deplinã încredere.

Cu distincã stimã

424,3-3

LOUISE KIRR.

Preparatele antiseptice

ale lui

372

Dr. GUST

pentru îngrijirea dințilorũ și a gurei au unũ efectũ escelentũ, curãțitorũ, conservãtorũ și întãritorũ asupra organelorũ gurei.

Aceste preparate conținũ afarã de cele mai bune materii folosite pãnã acuma spre acestũ scopũ, și **nouẽ mijlãce cu unũ efectũ însemnatũ antisepticũ**, adecã care împedecã stricarea sãu putredirea dințilorũ, precum și înbolnãvirea gingiilorũ.

1 flaconũ cu apã de gurã à 50 cr. și à 1 fl. suficientã pentru mai multe sãptãmãni.

1 cutiãrã cu prafũ de dinți à 25 cr. și à 50 cr.

1 borcãnelũ cu pastã de dinți à 40 cr.

Depositulũ principalũ la **FRIEDRICH STENNER**, farmacia la „**LEULŪ DE AURŪ**“ în Brașovũ.